

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning om terroristbrott

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att kapitlet om terroristbrott i strafflagen samt bestämmelserna om hemliga tvångsmedel i tvångsmedelslagen och bestämmelserna om hemliga metoder för inhämtande av information i polislagen ändras.

Deltagande i utbildning för ett terroristbrott föreslås bli straffbart. Enligt förslaget ska den som i avsikt att begå ett brott som begås i terroristiskt syfte utbildar sig i tillverkning eller användning av sprängämnen, skjutvapen eller andra vapen, eller skadliga eller farliga substanser, eller i användning av andra särskilda metoder eller tekniker, för nämnda brott dömas till böter eller fängelse i högst tre år. Straff för detta brott döms inte särskilt ut, om den som begått brottet samtidigt gör sig skyldig till ett brott som begåtts i terroristiskt syfte eller till förberedelse till ett brott som begås i terroristiskt syfte. I den nya straffbestämmelsen föreslås det att deltagande i utbildning ska kopplas till meddelande av utbildning, som är straffbart enligt straffbestämmelsen om meddelande av utbildning för ett terroristbrott.

Straffbestämmelsen om finansiering av terrorism föreslås bli kompletterad så att inte bara finansiering av ett brott som begås i terroristiskt syfte utan även finansiering av andra terroristbrott i kapitlet bestraffas som finansiering av terrorism. Dessutom föreslås en ny straffbestämmelse om finansiering av en terroristgrupp, enligt vilken den som direkt eller indirekt tillhandahåller eller samlar in tillgångar till en terroristgrupp med vetenskap om gruppens karaktär som terroristgrupp gör sig skyldig till brott. Straffskalan är enligt förslaget böter eller fängelse i högst tre år. Försök ska vara straffbart. Bestämmelsen innehåller en subsidiaritetsklausul.

På grund av de nämnda ändringarna ska de nödvändiga kompletteringarna göras i bestämmelserna om hemliga tvångsmedel i tvångsmedelslagen och bestämmelserna om hemliga metoder för inhämtande av information i polislagen.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft så snart som möjligt.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLL	2
ALLMÅN MOTIVERING	3
1 INLEDNING	3
2 NULÄGE	3
2.1 Deltagande i utbildning för ett terroristbrott	3
2.2 Straffbestämmelser om finansiering av terrorism	4
2.3 Den nationella strategin för bekämpning av terrorism och LM 15/2011 rd	7
2.4 Den internationella utvecklingen samt lagstiftningen i utlandet	8
2.4.1 Internationella förpliktelser som gäller kriminalisering av finansiering av terrorism	8
2.4.2 Synpunkter på vissa andra länders lagstiftning	10
2.5 Bedömning av nuläget	11
2.5.1 Kriminalisering av deltagande i utbildning	11
2.5.2 Ändring av straffbestämmelserna om finansiering av terrorism	16
2.5.3 Hemliga tvångsmedel och polisens hemliga metoder för inhämtande av information	21
3 MÅLSÄTTNING OCH DE VIKTIGASTE FÖRSLAGEN	23
4 PROPOSITIONENS KONSEKVENSER	24
5 BEREDNINGEN AV PROPOSITIONEN	24
DETALJMOTIVERING	26
1 LAGFÖRSLAG	26
1.1 Strafflagen	26
34 a kap. Om terroristbrott	26
1.2 Tvångsmedelslagen	33
10 kap. Hemliga tvångsmedel	33
1.3 Polislagen	34
5 kap. Hemliga metoder för inhämtande av information	34
2 IKRAFTTRÄDANDE	35
3 FÖRHÅLLANDE TILL GRUNDLAGEN SAMT LAGSTIFTNINGSORDNING	35
LAGFÖRSLAG	38
1. Lag om ändring av 34 a kap. i strafflagen	38
2. Lag om ändring av 10 kap. i tvångsmedelslagen	39
3. Lag om ändring av 5 kap. i polislagen	41
BILAGA	44
PARALLELLTEXTER	44
1. Lag om ändring av 34 a kap. i strafflagen	44
2. Lag om ändring av 10 kap. i tvångsmedelslagen	46
3. Lag om ändring av 5 kap. i polislagen	50

ALLMÄN MOTIVERING

1 Inledning

Bestämmelserna om terroristbrott grundar sig på internationella förpliktelser. En straffbestämmelse om finansiering av terrorism togs år 2002 in i strafflagen i samband med ikraftsättandet av Förenta nationernas internationella konvention om bekämpande av finansiering av terrorism (FördrS 74/2002, *FN-konventionen*). Den infördes då i 34 kap. 9 b § i strafflagen (39/1889).

Rådets rambeslut om bekämpande av terrorism (EGT L 164, 22.6.2002, s. 3—7, *2002 års rambeslut*) ledde till att 34 a kap. om terroristbrott fogades till strafflagen år 2003 genom lagen om ändring av strafflagen (17/2003). Den tidigare straffbestämmelsen om finansiering av terrorism togs till vissa delar ändrad in i 5 § i det nya kapitlet.

Förutom 5 § om finansiering av terrorism omfattade 34 a kap. i strafflagen straffbestämmelser i ursprunglig form om brott som begåtts i terroristiskt syfte (1 §), förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte (2 §), ledande av terroristgrupp (3 §) och främjande av en terroristgrupps verksamhet (4 §).

För att det skulle vara möjligt för Finland att ansluta sig till den år 2005 ingångna europeiska konventionen om förebyggande av terrorism som bereddes vid Europarådet (FördrS 49/2008, *Europarådets konvention*), ändrades 34 a kap. i strafflagen genom lagen om ändring av 34 a kap. i strafflagen (1370/2007), som trädde i kraft den 1 maj 2008, för det första så att gruppen av brott som begåtts i terroristiskt syfte i 34 a kap. 1 § 1 mom. 2 punkten utökades med sådan offentlig uppmaning till brott som är straffbar enligt 17 kap. 1 § i strafflagen. Till 34 a kap. i strafflagen fogades dessutom nya straffbestämmelser om meddelande av utbildning för ett terroristbrott (4 a §) och rekrytering för ett terroristbrott (4 b §). Tidigare ingick de gärningsformer som gällde utbildning och rekrytering i strafflagens 34 a kap. 4 § om främjande av en terroristgrupps verksamhet.

I samband med de ändringar som gjordes 2008 utvidgades kriminaliseringen i fråga om främjande av en terroristgrupps verksamhet

(34 a kap. 4 § i strafflagen) så att straffbarheten inte längre förutsätter att ett terroristbrott eller ett straffbart försök till det begåtts. Detta gäller också paragraferna om utbildning och rekrytering. Straffbarheten har genom dessa paragrafer kommit att omfatta också utbildning och rekrytering av enskilda terrorister.

Rådets rambeslut om ändring av rambeslutet om bekämpande av terrorism (EUT L 330, 28.11.2008, s. 21—23, *2008 års rambeslut*) trädde i kraft den 9 december 2008. Ett syfte med det nya rambeslutet var att harmonisera EU-medlemsstaternas lagstiftning i fråga om kriminaliseringsskyldigheterna med Europarådets konvention. Med undantag av vissa skillnader i formuleringarna motsvarar kriminaliseringsskyldigheterna i rambeslutet till stor del kriminaliseringsskyldigheterna i konventionen. När det gäller kriminalisering av försök går konventionen dock ett steg längre än rambeslutet i och med att också försök till sådana brott som gäller utbildning och rekrytering kriminaliseras (artikel 9.2 i konventionen).

Deltagande i utbildning för ett terroristbrott är inte straffbart i Finland. Någon sådan internationell förpliktelse som gäller kriminalisering finns inte.

2 Nuläge

2.1 Deltagande i utbildning för ett terroristbrott

I strafflagens 34 a kap. 4 a §, som baserar sig på Europarådets konvention, föreskrivs att meddelande av utbildning för ett terroristbrott är straffbart. Till brott mot bestämmelserna om meddelande av utbildning gör sig den skyldig som i avsikt att främja verksamhet enligt 1 eller 2 § (brott som begåtts i terroristiskt syfte eller förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte) eller som med vetskap om att han eller hon främjar denna verksamhet ordnar, försöker ordna eller meddelar utbildning i tillverkning eller användning av sprängämnen, skjutvapen eller

andra vapen, skadliga eller farliga substanser, eller på något annat motsvarande sätt ordnar, försöker ordna eller meddelar utbildning, om gärningen inte utgör brott enligt 1 eller 2 § eller om ett lika strängt eller strängare straff för gärningen inte bestäms på något annat ställe i lag. För brottet i fråga ska fängelse i minst fyra månader och högst åtta år dömas ut.

Eftersom ingen internationell förpliktelse att kriminalisera deltagande i utbildning finns, har förhållandet mellan deltagande i utbildning och andra brott som är straffbara enligt 34 a kap. i strafflagen inte behandlats i lagberedningshandlingarna.

Tiotalsterroristorganisationer ger i sina utbildningscenter och på sina utbildningsläger utbildning för utförande av terrorattacker. Utbildning ges bl.a. av flera religiösa och separatistiska och nationalistiska terroristorganisationer och terroristgrupper som är sanktionslistade med stöd av FN:s resolutioner 1267(1999) och 1989(2011) och som inom ramen för EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik omfattas av ekonomiska sanktioner. Utbildningsläger finns på ett geografiskt vidsträckt område, och de koncentreras ofta till de områden där det för tillfället råder en beväpnad konflikt.

Innehållet i terroristutbildningen varierar något regionalt och enligt vem som meddelar utbildningen. För det mesta består grunden i utbildningen dock av en stark ideologisk påverkan, till vilken hör stärkande av fiendebilden hos dem som utbildas med hjälp av daglig propagandaundervisning. Den praktiska utbildningen omfattar nästan utan undantag vapenhanterings- och skjututbildning i att använda handeldvapen, stormgevär, maskingevär, rekylfria pansarvärnsvapen och granatkastare. Många av dem som utbildas får undervisning i att tillverka improviserade sprängladdningar. På utbildningslägren ges i allmänhet undervisning i kontraunderrättelse samt utbildning i taktisk och operativ planering av hur man väljer lämpliga mål för attacker.

De färdigheter som förvärvats genom utbildningen i att tillverka improviserade sprängladdningar och planeringsutbildningen har i stor utsträckning utnyttjats vid de terroråd och försök till sådana som genomförts

i Europa under de senaste åren. I de allra allvarligaste fallen har avsikten på utbildningslägren varit att utveckla kemiska och biologiska vapen samt att utbilda sig i att använda dem. Att utbildningslägren geografiskt huvudsakligen finns i krisområden innebär att de som driver lägren vanligen använder dem som utbildas där i sina regionala strider. Erfarenheter av strid antas förbättra förmågan att genomföra terroråd också utanför konfliktområdena.

ICCT, som är en arbetsgrupp för anti-terrorism och som är underställd Europeiska kommissionen, bedömer i sin rapport, publicerad i juli 2012, att de som genomfört attackerna i ca 70 % av alla attacker med religiösa motiv som avslöjats i Europa efter 2004 har fått terroristutbildning på läger i konfliktområden.

På lägren bildar de som deltar i utbildningen också nätverk som skapar förutsättningar för att senare genomföra attacker. Meddelandet av och deltagandet i utbildning kan också ske med hjälp av teknisk utrustning, t.ex. via internet.

I Finland har än så länge inga försök att genomföra terrorattacker förekommit. Dock är det möjligt att söka sig till terroristisk utbildning också från Finland. De som utbildas kan genom sin utbildning och sin erfarenhet av strider nå en hög status inom sin referensgrupp. De kan använda sig av sitt inflytande för att rekrytera och radikaliserar nya deltagare till utbildningslägren. Det finns starka indikationer på att det i Finland finns personer och mindre grupper som har för avsikt att radikaliserar och rekrytera personer som hör till deras referensgrupper samt att stödja dessa personers resor till konfliktområden för att skaffa sig terroristisk utbildning.

2.2 Straffbestämmelser om finansiering av terrorism

Kriminaliseringen av finansiering av terrorism togs utifrån regeringens proposition 43/2002 rd år 2002 först in i en ny 9 b § i 34 kap. i strafflagen i samband med att Finland anslöt sig till FN-konventionen. Eftersom de bestämmelser i konventionen som hör till området för lagstiftningen gäller som

lag i Finland, ska bestämmelserna i konventionen beaktas i tolkningen av finansieringsparagrafen i strafflagen (LaUB 24/2002 rd, s. 7/II). De artiklar i konventionen som är av betydelse med tanke på kriminaliseringsskyldigheten behandlas närmare i avsnitt 2.4.1.

Samtidigt som den kriminaliseringsskyldighet som följde av artiklarna 2 och 4 i FN-konventionen fullgjordes genom bestämmelserna i 34 kap. 9 b § i strafflagen, fullgjordes också skyldigheten enligt säkerhetsrådets resolution 1373(2001) att göra finansiering av terrorism straffbar (RP 43/2002 rd, s. 3/I). I regeringens proposition (RP 43/2002 rd, s. 11/II) hänvisades det också vad gäller bakgrunden till bestämmelserna om kriminalisering av finansiering av terrorism till de särskilda rekommendationer I och II mot finansiering av terrorism som den internationella aktionsgrupp som verkar i samband med OECD (FATF, Financial Action Task Force) då gav och som förutsatte att FN-konventionen ratificeras och genomförs till fullo, att FN:s säkerhetsråds resolutioner mot terrorism, särskilt resolution 1373(2001) verkställs samt att finansiering av terrorism, terrordåd och terroristorganisationer kriminaliseras. FATF är en aktionsgrupp på regeringsnivå som utvecklar standarder för åtgärder mot penningtvätt och terrorism. Rekommendationerna är inte folkrättsligt bindande för medlemsstaterna, men medlemsstaterna är politiskt förpliktade att genomföra dem nationellt. Finland har varit medlem i FATF sedan år 1991.

I samband med att 34 a kap. om terroristbrott fogades till strafflagen år 2003 med anledning av 2002 års rambeslut, ändrades den paragraf om finansiering av terrorism som blev 5 § i kapitlet så att de brott som omfattas av tillämpningsområdet för paragrafen bättre motsvarar den kriminalisering som krävs i FN-konventionen. I det sammanhanget togs också en subsidiaritetsklausul in i finansieringsparagrafen (4 mom.), enligt vilken straff för finansiering inte särskilt bestäms i vissa situationer (t.ex. om gärningsmannen redan är delaktig i ett i 1 § avsett brott som begåtts i terroristiskt syfte). I 34 a kap. 5 § i strafflagen gjordes år 2005 genom lagen om ändring av strafflagen (1161/2005) en mindre ändring

av teknisk natur som gällde kriminalisering av människohandel.

I 34 a kap. 5 § i strafflagen föreskrivs om straffbarhet i fråga om finansiering av terrorism som följer:

5 § Finansiering av terrorism

Den som direkt eller indirekt tillhandahåller eller samlar in tillgångar för att finansiera, eller med vetskap om att de ska användas till att finansiera

1) tagande av gisslan eller kapning,
2) sabotage, grovt sabotage eller förberedelse till allmänfarligt brott, när de ska anses som sådana brott som avses i internationella konventionen om bekämpande av bombattentat av terrorister (FördrS 60/2002),

3) sabotage, trafiksabotage, grovt sabotage eller förberedelse till allmänfarligt brott, när de ska anses som sådana brott som avses i konventionen om förebyggande av olagliga handlingar mot säkerheten inom den civila luftfarten (FördrS 56/1973), protokollet för bekämpande av våldsbrott på flygplatser som används för civil luftfart i internationell trafik (FördrS 43/1998), konventionen för bekämpande av brott mot sjöfartens säkerhet (FördrS 11/1999) eller i protokollet om bekämpande av brott mot säkerheten för fasta plattformar belägna på kontinentalsockeln (FördrS 44/2000),

4) kärnladdningsbrott, äventyrande av andras hälsa, grovt äventyrande av andras hälsa, straffbar användning av kärnenergi eller en annan straffbar gärning som riktar sig mot ett kärnämne eller som utförs med hjälp av ett kärnämne, när de ska anses som sådana brott som avses i konventionen om fysiskt skydd av kärnämne (FördrS 72/1989), eller

5) mord, dråp, dråp under förmildrande omständigheter, grov misshandel, frihetsberövande, grovt frihetsberövande, grov människohandel, tagande av gisslan eller grovt brott mot offentlig frid eller hot om dem, när gärningen riktar sig mot en person som avses i konventionen om förebyggande och bestraffning av brott mot personer, som åtnjuter internationellt skydd, bland dem diplomatiska representanter (FördrS 63/1978),

ska för finansiering av terrorism dömas till fängelse i minst fyra månader och högst åtta år.

För finansiering av terrorism döms även den som direkt eller indirekt tillhandahåller eller samlar in tillgångar för att finansiera eller med vetskap om att de ska användas till att finansiera brott som avses i 1 §.

Försök är straffbart.

Vad som föreskrivs ovan i denna paragraf tillämpas inte om gärningen utgör brott enligt 1 mom. 1–5 punkten eller försök till eller delaktighet i ett sådant brott eller enligt 1 eller 2 § eller om strängare straff för gärningen bestäms på något annat ställe i lag.

Tillämpningsområdet för paragrafen om finansiering av terrorism behandlas närmare i motiven till paragrafen (RP 43/2002 rd och RP 188/2002 rd). I samband med behandlingen av artikel 2.3 i FN-konventionen konstateras (RP 43/2002 rd, s.14/1) att eftersom den straffbara finansieringsgärningen är definierad med hjälp av avsikt eller vetskap förutsätts inte ett direkt samband till ett bestämt terroristbrott. I enlighet med vad som konstateras i RP 43/2002 rd s. 27/II är det t.ex. inte straffbart att överlåta tillgångar till en humanitär insamling för finansiering av utveckling på ett område där man misstänker att en terroristorganisation har verksamhet. Ett finansieringsbrott förutsätter inte att tillgångarna i verkligheten används till att utföra ett terroristbrott, vilket understryker att finansiering av terrorism till sin typ är en förberedande, men självständig handling som är klandervärd. Till denna del motsvarade förslaget i enlighet med vad som konstateras i propositionen artikel 2.3 i konventionen.

I fråga om att ställa tillgångarna till förfogande för personer som utför terroristbrott kan enligt motiven i RP 43/2002 rd s. 27 förutom 34 a kap. 5 § i strafflagen också bestämmelserna om regleringsbrott enligt 46 kap. 1 § tillämpas, om villkoren för tillämpningen av paragrafen i fråga uppfylls. Enligt 1 mom. 1 punkten i nämnda paragraf gör sig den skyldig till regleringsbrott som bryter mot eller försöker bryta en i lagen om uppfyllande av vissa förpliktelser som grundar sig på Finlands medlemskap i Förenta Nationerna och Europeiska unionen (659/1967, sanktionslagen) föreskriven eller

med stöd av den meddelad regleringsföreskrift. Även bestämmelserna om grovt regleringsbrott och lindrigt regleringsbrott kan bli tillämpliga (strafflagens 46 kap. 2 och 3 §). Punkten tillämpas om villkoren uppfylls, även om villkoren för tillämpning av 34 a kap. 5 § inte uppfylls.

Utifrån regeringens proposition 61/2012 rd stiftades lagen om frysning av tillgångar i syfte att bekämpa terrorism (325/2013, nedan frysninglagen), som trädde i kraft den 1 juni 2013. Eftersom 4 § i sanktionslagen, där det hänvisas till 46 kap. 1–3 § i strafflagen, inte gäller rådets gemensamma ståndpunkter eller resolutioner av FN:s säkerhetsråd fogades det i syfte att åstadkomma omfattande och konsekventa straffbestämmelser till 46 kap. 1 § i strafflagen ett nytt 2 mom. enligt vilket även den som bryter mot ett i 6 § i lagen om frysning av tillgångar i syfte att bekämpa terrorism avsett förbud mot överföring eller förändring av tillgångar eller ett i 7 § i den lagen avsett förbud mot överlåtelse av tillgångar ska dömas för regleringsbrott. Enligt 7 § 1 mom. i frysninglagen får ingen överlåta tillgångar, varken direkt eller indirekt, till fysiska eller juridiska personer vars tillgångar med stöd av denna lag omfattas av frysning, om inte överlåtelsen med medverkan av myndigheter, kreditinstitut eller finansinstitut har ordnats så att de tillgångar som överlåts blir frysta. Enligt lagens 4 § 1 mom. fattar Centralkriminalpolisen beslut om frysning av tillgångar.

I 3 § 1 mom. i frysninglagen föreskrivs om dem vars tillgångar ska frysas och vilka omfattas av förbudet mot överlåtelse av tillgångar i lagens 7 § 1 mom. Tillgångar ska frysas om de tillhör

1) fysiska eller juridiska personer som avses i artikel 1 i rådets gemensamma ståndpunkt (2001/931/GUSP) om tillämpning av särskilda åtgärder i syfte att bekämpa terrorism och inte omfattas av rådets förordning (EG) nr 2580/2001 om särskilda restriktiva åtgärder mot vissa personer och enheter i syfte att bekämpa terrorism,

2) fysiska eller juridiska personer som skäligen kan misstänkas för, är föremål för straffanspråk för eller har dömts för en gärning som är straffbar enligt 34 a kap. i strafflagen (39/1889),

3) fysiska eller juridiska personer vars tillgångar omfattas av en specificerad och grundad begäran om frysning från behöriga myndigheter i en annan stat, om myndigheterna i den staten utifrån trovärdigt bevismaterial har inlett en förundersökning som hänför sig till denna fysiska eller juridiska person eller ställt straffanspråk för en gärning som, hade den begåtts i Finland, uppenbarligen uppfyller rekvisitet för ett brott enligt 34 a kap. i strafflagen, eller om en domstol i den staten har dömt den berörda personen för en sådan gärning,

4) juridiska personer som till minst 50 procent ägs av en i 1—3 punkten avsedd fysisk eller juridisk person ensam eller tillsammans med andra sådana fysiska eller juridiska personer,

5) juridiska personer där bestämmande inflytande som avses i 1 kap. 5 § i bokföringslagen (1336/1997) utövas av en i 1—3 punkten avsedd fysisk eller juridisk person ensam eller tillsammans med andra sådana fysiska eller juridiska personer, eller

6) personbolag för vars förpliktelser en i 1—3 punkten avsedd fysisk eller juridisk person svarar till fullt belopp som för egen skuld.

I enlighet med vad som även framgår av 3 § 1 mom. i den lagen omfattar lagens tillämpningsområde inte fysiska och juridiska personers sådana tillgångar som omfattas av förordning (EG) nr 2580/2001. Frysning av tillgångar för terrorister utanför Europeiska unionen och förbud mot att överlåta tillgångar till dem grundar sig alltså även i fortsättningen på nämnda förordning som är direkt tillämplig och på nationella kriminaliseringar i anslutning till den, vilka i enlighet med vad som konstaterats ovan finns i 34 a kap. 5 § och 46 kap. 1—3 § i strafflagen. Såväl förordningen som den gemensamma ståndpunkt som nämns i 3 § 1 mom. 1 punkten i frysningsslagen gäller fullgörande av Förenta nationernas säkerhetsråds resolution 1373(2001) i Europeiska unionen. Med stöd av förordningen och den gemensamma ståndpunkten (2001/931/GUSP) förs en förteckning över personer, enheter och grupper som omfattas av restriktiva åtgärder för att bekämpa terrorism.

2.3 Den nationella strategin för bekämpning av terrorism och LM 15/2011 rd

I den Nationella strategin för bekämpning av terrorism, som färdigställdes i juni 2010 (inrikesministeriets publikation 21/2010, på finska), konstateras det att eventuella behov av lagstiftningsreformer i fråga om finansiering av terroristbrott och utbildning för terroristisk verksamhet ska utredas och förberedas. I motiveringen för utrednings- och beredningsbehoven för en kriminalisering i strategin konstateras följande:

Enligt polismyndigheternas uppfattning har den nuvarande ordalydelsen i bestämmelserna om finansiering av terrorism i 34 a kap. i strafflagen lett till svårigheter att hitta bevis i förundersökningarnas inledningsskede. Enligt gällande lagstiftning är finansiering av ledande och utbildning av terroristgrupp och av rekrytering till terroristgrupp inte straffbart. Inte heller deltagande i terroristutbildning har kriminaliserats i strafflagen. I flera medlemsstater i Europeiska unionen är deltagande i utbildning för terroristisk verksamhet straffbart.

I oktober 2011 väcktes en lagmotion LM 15/2011 rd (Pirkko Ruohonen-Lerner/saf m.fl., på finska) i syfte att kriminalisera deltagande i utbildning för ett terroristbrott. Motionen har undertecknats av 37 riksdagsledamöter. I lagmotionen föreslås att det till strafflagens 34 a kap. 4 a § om meddelande av utbildning för ett terroristbrott fogas ett nytt 2 mom. där deltagande i utbildning för ett terroristbrott kriminaliseras. I det nya momentet föreslås det att gärningen främst kriminaliseras genom en hänvisning till 1 mom. om meddelande av utbildning, som följer:

Den som för att utbilda sig deltar i sådan utbildning som avses i 1 mom. med vetskap om arten av eller syftet med den, ska för deltagande i utbildning för ett terroristbrott dömas till fängelse i minst fyra månader och högst sex år.

Enligt motiveringen till lagmotionen finns det allvarliga luckor i bestämmelserna i 34 a kap. i strafflagen, eftersom det i kapitlet inte bestäms något straff för den som för att lära sig om terroristverksamhet i egenskap av

elev som utbildas deltar i sådan brottslig utbildning. I lagmotionen föreslås också att brottsbeteckningen för ett brott enligt 34 a kap. 4 a § 1 mom. i strafflagen på finska ändras till "kouluttaminen terrorismirikoksen tekemistä varten" och paragrafens rubrik till "kouluttaminen ja kouluttautuminen terrorismirikoksen tekemistä varten".

2.4 Den internationella utvecklingen samt lagstiftningen i utlandet

2.4.1 Internationella förpliktelser som gäller kriminalisering av finansiering av terrorism

FN-konventionen var den första överenskommelse mot terrorism i vilken det infördes uttryckliga bestämmelser om bekämpning av finansiering av terrorism, även om bestämmelserna om delaktighet i tidigare överenskommelser kan bli tillämpliga också på finansiering. Konventionen i fråga är den tolfte konventionen mot terrorism som FN har utarbetat. Skyldigheten att kriminalisera finansieringen av terrorism kan betraktas som det huvudsakliga innehållet i konventionen.

I artikel 2.1 i FN-konventionen, som gäller verksamhet som ska kriminaliseras såsom finansiering av terrorism, konstateras följande:

1. En person begår ett brott i den mening som avses i denna konvention, om han eller hon på något sätt, direkt eller indirekt, rättsstridigt och uppsåtligen tillhandahåller eller samlar in tillgångar i syfte att de skall användas eller med vetskap om att de är avsedda att användas, helt eller delvis, för att utföra

a) en gärning som utgör ett brott som faller under och definieras i fördrag som anges i bilagan, eller

b) någon annan gärning som är avsedd att orsaka en civilperson eller någon annan person som inte aktivt deltar i fientligheterna vid väpnad konflikt död eller allvarlig kroppsskada när uppsåtet med gärningen på grund av dess beskaffenhet eller det sammanhang i vilket den utförs är att injaga skräck i en befolkning eller att förmå en regering eller en internationell organisation att vidta eller avstå från att vidta en åtgärd.

I artikel 2.1 a i FN-konventionen hänvisas det alltså till fördrag som anges i bilagan till konventionen. Dessa fördrag är följande:

1. Konventionen för bekämpande av olaga besittningstagande av luftfartyg (FördrS 62/1971)

2. Konventionen för bekämpande av brott mot den civila luftfartens säkerhet (FördrS 56/1973)

3. Konventionen om förebyggande och bestraffning av brott mot diplomater och andra internationellt skyddade personer (FördrS 63/1978)

4. Internationell konvention mot tagande av gisslan (FördrS 38/1983)

5. Konventionen om fysiskt skydd av nukleärt kärnämne (FördrS 72/1989)

6. Protokoll för bekämpande av våldsbrott på flygplatser som används för civil luftfart i internationell trafik (FördrS 43/1998)

7. Konventionen för bekämpande av brott mot sjöfartens säkerhet (FördrS 11/1999)

8. Protokoll om bekämpande av brott mot säkerheten för fasta plattformar belägna på kontinentalsockeln (FördrS 44/2000)

9. Internationell konvention om bekämpande av bombattentat av terrorister (FördrS 60/2002).

Enligt artikel 2.3 i FN-konventionen behöver tillgångarna rent faktiskt inte ha använts för att begå ett brott enligt punkt 1 a eller 1 b för att en gärning ska utgöra ett brott enligt punkt 1. Enligt punkt 4 i artikeln begår en person även ett brott om han eller hon försöker begå ett brott som anges i punkt 1 i denna artikel. Enligt punkt 5 i artikeln begår en person även ett brott om han eller hon a) medverkar till ett brott som anges i punkt 1 eller 4 i denna artikel, eller b) värvar eller instruerar andra personer att begå ett brott som anges i punkt 1 eller 4, eller c) medverkar till att en grupp personer som handlar i ett gemensamt syfte begår ett eller flera brott som anges i punkt 1 eller 4. Medverkan måste vara uppsåtlig och ske antingen i syfte i) att främja gruppens brottsliga verksamhet eller syfte när verksamheten eller syftet innefattar förövande av ett brott som anges i punkt 1 i denna artikel, eller ii) ske i vetskap om gruppens avsikt att begå ett brott som avses i punkt 1 i denna artikel.

Artikel 4 a i FN-konventionen förpliktar varje konventionsstat att vidta de åtgärder som fordras för att i sin nationella lagstiftning kriminalisera de brott som anges i artikel 2.

Finland undertecknade den 16 december 2005 Europarådets konvention om penningtvätt, efterforskning, beslag och förverkande av vinning av brott och om finansiering av terrorism (CETS 198). I artikel 1 h i den konventionen hänvisas det i fråga om definitionen av finansiering av terrorism till de gärningar som nämns i artikel 2 i FN-konventionen. Konventionen från 2005 innehåller inte någon skyldighet att kriminalisera finansiering av terrorism.

FN:s säkerhetsråd antog i september 2001 resolution 1373 om åtgärder mot terrorism och finansiering av terrorism. Resolutionen ålägger staterna att vidta åtgärder för att kriminalisera finansiering av terrorism. Enligt artikel 1 punkt b i resolutionen ska alla medlemsstater kriminalisera alla former av direkt eller indirekt avsiktligt tillhandahållande eller insamlande av tillgångar som utförs av deras medborgare eller sker på deras territorium med avsikt att tillgångarna ska användas till eller med vetskap om att tillgångarna kommer att användas för terroristbrott. Enligt artikel 2 punkt e i resolutionen ska staterna säkerställa att de som deltar i finansieringen, planeringen, förberedelserna, utförandet eller stödjandet av terroristhandlingar ställs inför rätta.

Dessutom förpliktar artikel 1 punkt d i resolution 1373 (2001) medlemsstaterna att förbjuda (på engelska "prohibit") att göra tillgångar tillgängliga för personer som begår eller försöker begå terroristbrott eller främjar eller deltar i dem. Detsamma gäller överlåtande av tillgångar till juridiska personer som ägs eller innehas av sådana personer. Den frysningmekanism för terroristtillgångar som förutsätts i punkten har i Finland verkställts genom lagstiftning som grundar sig på regeringens proposition 61/2012 rd. I 7 § i frysninglagen ingår i enlighet med vad som konstaterats tidigare ett förbud mot att överlåta tillgångar till fysiska eller juridiska personer vars tillgångar omfattas av frysning. I punkten i fråga i resolutionen ingår enligt ordalydelsen inte någon kriminaliseringskyl-

dighet. Förbudet stöds dock av att ett förfarande som strider mot förbudet kan bli föremål för prövning som en gärning som är straffbar enligt 46 kap. 1—3 § i strafflagen samt, om brottsrekvisitet uppfylls, som finansiering av terrorism enligt 34 a kap. 5 § i strafflagen.

Enligt artikel 2.2 b i 2002 års rambeslut ska varje medlemsstat vidta de åtgärder som är nödvändiga för att det ska vara straffbelagt, om handlingen är uppsåtlig, att delta i en terroristgrupps verksamhet, vari inbegripes varje form av finansiering av gruppens verksamhet, med vetskap om att deltagandet kommer att bidra till terroristgruppens brottsliga verksamhet. I rambeslutet finns inte några andra omnämmanden av finansiering av terrorism.

År 2001 antog FATF åtta särskilda rekommendationer för bekämpning av finansiering av terrorism ("FATF Special Recommendations on Terrorist Financing"), vilka skulle sättas i kraft före utgången av juni följande år. I enlighet med vad som konstaterats tidigare hänvisades det till rekommendationerna i samband med att finansiering av terrorism kriminaliserades.

Den första av rekommendationerna om bekämpning av finansiering av terrorism gällde ratificering och ett fullständigt genomförande av FN-konventionen samt genomförande av Förenta nationernas säkerhetsråds fem resolutioner, bl.a. 1373 (2001). Enligt FATF:s andra särskilda rekommendation skulle finansiering av terrorism, terroristhandlingar och terroristorganisationer kriminaliseras ("the financing of terrorism, of terrorist acts and of terrorist organisations"). Enligt tolkningsanvisningarna till FATF:s särskilda rekommendationer bör brott som gäller finansiering av terrorism utsträckas till att gälla alla som uppsåtligen direkt eller indirekt tillhandahåller eller samlar in tillgångar på något sätt i det rättsstridiga syftet att de ska användas eller med vetskap om att de är avsedda att användas, helt eller delvis a) för utförande av terroristhandling, b) av en terroristorganisation eller c) av en enskild terrorist. Av en fotnot i tolkningsanvisningen framgick det att avsikten är att upprepa ("reiterate") och stödja ("reinforce") FN-konventionens

kriminaliseringsstandard sådan den anges i konventionen, särskilt i dess artikel 2.

FATF reviderade sina rekommendationer 2012 ("International Standards on Combating Money Laundering and the Financing of Terrorism & Proliferation. The FATF Recommendations"). Enligt den femte rekommendationen om bekämpning av terrorism bör länderna kriminalisera finansiering av terrorism utifrån FN-konventionen, som gäller finansiering av terrorism. Enligt rekommendationen bör länderna inte enbart kriminalisera finansiering av terroristhandlingar, utan också finansiering av terroristorganisationer och enskilda terrorister även i de fall då det inte finns ett samband med en viss eller vissa terroristhandlingar. I tolkningsanvisningarna för rekommendationen betonas det fortfarande att finansieringsbrott bör utsträckas till att gälla alla som uppsåtligt direkt eller indirekt tillhandahåller eller samlar in tillgångar på något sätt i det rättsstridiga syftet att de ska användas eller med vetskap om att de är avsedda att användas, helt eller delvis a) för utförande av terroristhandling, b) av en terroristorganisation eller c) av en enskild terrorist.

2.4.2 Synpunkter på vissa andra länders lagstiftning

I flera länder är förvärv, insamling och tillhandahållande av tillgångar i syfte eller med vetskap om att de ska användas för utförande av terroristhandlingar straffbart (Norge, Frankrike, Spanien). Kriminaliseringen kan också omfatta att tillgångar tillhandahålls eller ställs till förfogande för en sådan person eller grupp som utför eller som har för avsikt att utföra terroristhandlingar (Norge, Danmark, Österrike, Italien). I vissa länder är finansiering av vissa terroristhandlingar straffbart (Estland). Vilka handlingar som i detta sammanhang är terroristbrott kan variera något beroende på lagstiftningsstrukturen i de olika länderna. Det kan dock också vara straffbart att ekonomiskt stödja en terrorist eller terroristgrupp (Tjeckien, Spanien).

I vissa länder är det också straffbart att ta emot tillgångar i syfte eller med vetskap om att de kommer att användas för utförande av terroristhandlingar eller något annat särskilt

allvarligt brott (Sverige, Förenade kungariket). Också användning och innehav av pengar eller egendom i terroristiskt syfte har kunnat kriminaliseras (Förenade kungariket). I Nederländerna finns det däremot inte några särskilda straffbestämmelser om finansiering av terrorism, och bl.a. bestämmelser om förberedelse till brott kan bli tillämpliga.

Även om bestämmelserna om terroristbrott i olika länder till stor del grundar sig på internationella och europeiska förpliktelser ser regelverken om terroristbrott rätt så olika ut. Detta avspeglar sig också i kriminaliseringen av finansiering. Bestämmelserna om delaktighet och förberedelse är av olika stor betydelse i olika länders regelverk.

Deltagande i utbildning för ett terroristbrott har uttryckligen kriminaliserats i några länder. Så har man gjort i bl.a. Danmark, Österrike och Italien. Då har det varit möjligt att i bestämmelserna om deltagande i utbildning dra nytta av bestämmelserna om meddelande av utbildning. I Spanien kan deltagande i utbildning vara straffbart när det sker i samverkan med en terroristorganisation eller en terroristgrupp. Också lagstiftningen i Nederländerna innehåller bestämmelser enligt vilka deltagande i utbildning är straffbart. Särskilt i Österrikes lagstiftning har också handledning och inhämtande av information om terrorism via medier och internet beaktats. I Förenade kungariket är utöver deltagande i utbildning också till och med närvaro på en plats som används för terroristutbildning straffbar. I vissa länder finns det bestämmelser om förberedelse till brott, vilka kan bli tillämpliga också på deltagande i utbildning.

I Norge har deltagande i utbildning för terroristhandlingar nyligen blivit straffbart. Den som låter lära sig metoder eller tekniker som är särskilt ägnade att utföra eller bidra till att utföra ett terroristbrott, med uppsåt att använda färdigheterna till detta eller med uppsåt att undervisningen ges i detta syfte bestraffas enligt 147 c § 1 mom. d punkten i 1902 års strafflag (straffeloven) med fängelse i högst sex år. Bestämmelsen trädde i kraft den 21 juni 2013.

I Tysklands strafflag (Strafgesetzbuch) finns det en bestämmelse om bildande av terroristgrupp (129 a §). I bestämmelsen kriminaliseras bildandet av en terroristorganisation

och medlemskap i en sådan. Bestämmelsen innehåller ingen definition av terroristhandling, men syftet med sammanslutningen ska vara att begå mord, dråp eller folkmord eller vissa brott som riktar sig mot hälsan, friheten eller miljön eller allmänfarliga brott eller också ska sammanslutningens verksamhet vara inriktad på att begå sådana brott. Straffet är fängelse i minst ett år och högst tio år. Även stödjande av en i bestämmelsen avsedd sammanslutning, t.ex. finansiering av en terroristorganisation, är straffbart och straffet är fängelse i minst sex månader och högst tio år, i vissa fall böter eller fängelse i högst fem år. Bestämmelserna i 129 b § i den tyska strafflagen gör det också möjligt att tillämpa 129 a § på utländska sammanslutningar. I 30 § i strafflagen föreskrivs bl.a. om att erbjuda sig att begå ett brott och om att avtala om det.

Bestämmelserna i den tyska strafflagen kompletterades 2009 med 89 a §, där det bestäms om förberedelse till grovt våldsbrott som utgör hot mot staten, och med 91 §, som gäller handledning i hur ett grovt våldsbrott som utgör ett hot mot staten begås. Förberedelse till brott enligt strafflagens 89 a § kan t.ex. innebära att låta lära sig att tillverka eller använda skjutvapen, sprängämnen, spräng- och brandutrustning, kärnämnen och andra radioaktiva ämnen, giftiga ämnen eller ämnen som är skadliga för hälsan eller särskild utrustning som behövs för att utföra ett dåd eller att låta lära sig andra färdigheter som främjar sådana brott. Även den som samlar in, tar emot eller ställer till förfogande annat än små tillgångar för sådana brott som avses i bestämmelsen, såsom terroristbrott, gör sig skyldig till förberedelsebrott. För brottet kan fängelse i minst tre månader och högst tio år dömas ut. I 7 mom. finns en särskild bestämmelse om avstående från åtgärder. I 91 § i strafflagen kriminaliseras olagligt tillgängliggörande t.ex. på internet, av en sådan skrift som är ägnad att öka andras beredvillighet att begå grova våldsbrott som utgör hot mot staten, och anskaffning i syfte att begå ett sådant brott. Straffskalan är böter eller fängelse i högst tre år.

Mer detaljerad information vad gäller jämförelsen av lagstiftningen finns i terrorismar-

betsgruppens betänkande (Betänkanden och utlåtanden 1/2013) s. 26—34.

2.5 Bedömning av nuläget

2.5.1 Kriminalisering av deltagande i utbildning

Allmän bedömning av behovet av kriminalisering

Vid övervägande av om deltagande i utbildning för ett terroristbrott ska kriminaliseras bör hänsyn tas till de allmänna förutsättningar och principer som gäller kriminalisering. Vid bedömningen finns det skäl att beakta också den exceptionella karaktären hos den planerade kriminaliseringen, eftersom inhämtande av allmänna uppgifter eller färdigheter inte är straffbart enligt strafflagen. I enlighet med vad som konstaterats ovan föreskrivs det i strafflagens 34 a kap. 4 a § att meddelande av utbildning för ett terroristbrott är straffbart. I strafflagen finns också vissa andra straffbestämmelser som kriminaliserar meddelande av utbildning. Dessa gäller förberedelse till högförräderi (13 kap. 3 § 1 mom. 3 punkten; utbildning i vapenbruk eller användning av annan utrustning som lämpar sig för våldshandlingar), olaglig militär verksamhet (13 kap. 4 §; militär utbildning), deltagande i en organiserad kriminell sammanslutnings verksamhet (17 kap. 1 a § 1 mom. 3 punkten; utbildning för brottslig verksamhet) och skjutvapenbrott (41 kap. 1 § 1 mom. 2 punkten; utbildning i användningen av skjutvapen). Inte heller i fråga om dessa fall av meddelande av utbildning har dock deltagande i utbildning särskilt kriminaliserats. Meddelande av utbildning för ett visst brott kan också komma att bedömas som delaktighet i det brottet.

Den straffrättsliga legalitetsprincipen kräver exakthet i bestämmelserna. Enligt den måste brottsbeskrivningen för varje brott uttryckas tillräckligt noggrant i lagen så att man utifrån bestämmelsens lydelse ska kunna avgöra om en verksamhet eller försumelse är straffbar. Grundlagsutskottet konstaterade i samband med att bestämmelserna i 34 a kap. i strafflagen utfärdades (GrUU 48/2002 rd, s. 2—3) att utskottet i praktiken

har understrukit att kravet på exakthet accentueras om delaktighet i brott kriminaliseras på ett sätt som avviker från de vedertagna delaktighetsbegreppen inom straffrätten. Utskottet konstaterade att det i dessa sammanhang har fäst uppmärksamhet vid om det straffbara deltagandet har varit aktivt, om det har varit fråga om deltagande i gruppens brottsliga verksamhet, om deltagande, för att vara straffbart, förutsätter att ett brott begåtts som huvudgärning och om deltagande är straffbart endast när det är uppsåtligt. Grundlagsutskottets utlåtande kan tillämpas också på sådant deltagande i utbildning och sådan finansiering av terrorism som granskas i denna proposition, där det bedöms om straffbarheten ska utsträckas till att gälla beteende av förberedande karaktär eller i övrigt av mer avlägsen karaktär i förhållande till brottet.

När man överväger en ny kriminalisering bör de allmänna förutsättningar för tillämpningen av strafflagstiftningen som riksdagens lagutskott lyft fram i olika sammanhang (t.ex. LaUU 9/2004 rd och LaUB 15/2005 rd) beaktas som följer:

- det ska finnas en godtagbar grund för all strafflagstiftning,
- det måste gå att visa att det finns ett välgående samhällsbehov som förutsätter att en ny straffbestämmelse stiftas,
- bestämmelserna om kriminalisering ska ha en preventiv verkan, och
- straffbestämmelsen ska vara exakt och noggrant avgränsad.

Till dessa förutsättningar hänför sig de kriminaliseringsprinciper enligt vilka straffrätt ska tillämpas endast för att skydda intressen som anses viktiga, strafflagen är den sista utvägen och de fördelar som uppnås genom straffen ska vara klart större än nackdelarna med dem. Kriminaliseringen får inte heller ge upphov till bevisproblem som är oöverstigliga eller som avgörs på ett godtyckligt sätt. Till strafflagen ska inte heller fogas bestämmelser om det är praktiskt taget omöjligt att övervaka att de följs och de redan på förhand kan bedömas vara ineffektiva. Straffskalan ska motsvara brottskategorins klandervärdhet.

Det finns ingen internationell förpliktelse som gäller kriminalisering av deltagande i utbildning, även om en sådan har dryftats

bl.a. i samband med utvärderingen av Europarådets konvention. Vad beträffar andra staters lagstiftningssituation i övrigt, är det inte möjligt att dra några långtgående slutsatser utifrån internationella jämförelser. Frågan har i andra länder hanterats utifrån de nationella behoven och systematiken i de nationella straffrättsliga systemen. Sju av Europeiska unionens medlemsstater (Danmark, Österrike, Förenade kungariket, Nederländerna, Italien, Spanien och Tyskland) har kriminaliserat deltagandet i utbildning så att deltagande i utbildning som en separat handling framgår av brottsbeskrivningen. Deltagande i utbildning har nyligen kriminaliserats också i Norge. I de övriga staterna är deltagande i utbildning inte straffbart eller det kan vara straffbart t.ex. med stöd av en straffbestämmelse om förberedelse till terroristbrott eller deltagande i terroristgrupp.

De brott som begåtts i terroristiskt syfte och som är straffbara enligt 34 a kap. 1 §, närmast 1 mom. 2—7 punkten och 2 mom., är allvarliga brott som orsakar allvarliga skador på viktiga rättsliga intressen, särskilt liv och hälsa, i vissa fall också den personliga friheten. Även syftet med att kriminalisera deltagande i utbildning är att skydda dessa rättsliga intressen, trots att deltagande i utbildning i många avseenden fortfarande har en mycket avlägsen koppling till brott som skadar eller ens konkret hotar andra. Straffrättsliga metoder kan dock inom ramen för de rättsstatliga kriminaliseringsprinciperna också tillämpas i syfte att kriminalisera gärningar som främjar eller utgör förberedelse till brott som begåtts i terroristiskt syfte. Detta tänkesätt ingår också i strafflagens 34 a kap., vars bestämmelser baserar sig på internationella förpliktelser. Ju svagare sambandet mellan det egentliga brottet och det beteende som kriminaliseras är, i desto högre grad ska kravet på noggrann avgränsning och rättssäkerhetskravet betonas i bestämmelserna.

I 34 a kap. 2 § i strafflagen kriminaliseras förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte. För nämnda brott ska enligt den paragrafen dömas den som i avsikt att begå ett brott som avses i 1 § 1 mom. 2—7 punkten eller 2 mom. 1) med någon annan kommer överens om att begå eller gör upp en plan för

att begå ett sådant brott, 2) tillverkar, innehar, skaffar, transporterar, använder eller överlåter explosiva varor, kemiska eller biologiska vapen eller toxinvapen, skjutvapen eller farliga föremål eller ämnen, eller 3) skaffar anordningar, ämnen, formler eller ritningar som behövs för att tillverka en kärnladdning eller ett kemiskt eller biologiskt vapen eller ett toxinvapen. Deltagande i utbildning för ett terroristiskt brott har ett nära samband med förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte, vilket är straffbart enligt 2 §, även om sambandet mellan deltagande i utbildning och det huvudsakliga brottet, dvs. ett brott som begås i terroristiskt syfte kan anses vara åtminstone något svagare, än när det gäller de förberedande åtgärder som beskrivs i paragrafen som gäller förberedelser.

I finsk straffrätt är förberedelse till brott endast undantagsvis straffbart. Kriminalisering av förberedelser har ofta baserat sig på internationella förpliktelser. Genom bestämmelser som grundar sig på regeringens proposition 141/2012 rd har kriminaliseringarna av förberedelse till dråp, mord, dråp under förmildrande omständigheter, grov misshandel, tagande av gisslan och grovt rån nyligen trätt i kraft. I propositionen (s. 34/I) har det fästs vikt vid den exceptionella karaktären hos de bestämmelser som gäller förberedelsebrott, eftersom de innebär en utvidgning av det straffrättsliga ansvaret till ett tidigare skede än försök. Ju tidigare skede det straffrättsliga ansvaret knyts till, desto mer betydande som kriterier för straffrättsligt ansvar blir också de subjektiva förutsättningarna, såsom förutsättningarna om gärningsmannens vetskap och syften. I en sådan situation accentueras ofta också de bevisrelaterade svårigheterna. Dessutom är bestämmelserna om medverkan till brott tillämpliga också på förberedelsebrott. Dessa omständigheter ger i enlighet med vad som konstateras i propositionen anledning att förutsätta att förutsättningarna för ansvar tolkas förutom i enlighet med syftet med regleringen också skäligen snävt.

När behoven att kriminalisera diskuteras lyfts det då och då fram som skäl för kriminalisering att myndigheterna inte har befogenheter att ingripa i ett visst beteende som

anses vara negativt, om beteendet inte kriminaliseras. Denna synpunkt har tagits upp också i samband med deltagande i terroristutbildning. Ingen gärning kriminaliseras dock för att tvångsmedel, särskilt hemliga tvångsmedel, enligt tvångsmedelslagen (806/2011) ska kunna användas för att utreda gärningen, eller för att hemliga metoder för inhämtande av information enligt polislagen (872/2011) ska kunna användas för att förhindra gärningen. Om det på basis av de allmänna förutsättningarna för tillämpning av strafflagstiftning och kriminaliseringsprinciperna finns tillräckliga grunder för att kriminalisera en gärning ska användningen av de metoder för inhämtande av information som behövs för att förhindra och utreda en gärning prövas och bedömas särskilt. Möjligheten att i omfattande grad använda tvångsmedel eller de metoder för inhämtande av information som avses i polislagen utgör inte heller någon betydelsefull grund när det är fråga om reglering av straffskalan för ett brott. Däremot kan de metoder för att förhindra brott som redan finns i polislagen i vissa fall göra att en kriminalisering är onödig.

Enligt de allmänna förutsättningarna för tillämpning av strafflagstiftningen och kriminaliseringsprinciperna krävs det att en eventuell kriminalisering är effektiv. Detta hör samman med straffbestämmelsens förebyggande karaktär och möjligheterna att övervaka att straffbestämmelsen följs. Kriminaliseringen ska å ena sidan förebygga straffbart beteende, å andra sidan får den inte ge upphov till oöverstigligena bevisproblem. I förhållande till andra redan straffbara brott enligt 34 a kap. i strafflagen kan det inte antas finnas några särskilda problem som hänför sig till upptäckt och utredning av brott som gäller deltagande i utbildning. Olika slags situationer som gäller deltagande i utbildning kan antas vara förknippade med olika slags bevisrelaterade frågor.

En i Finland bosatt person som utbildar sig i syfte att begå ett terroristbrott har inte nödvändigtvis avsikt att begå ett terroristbrott just här. Detta är dock inte någon betydande grund för att inte kriminalisera.

När ovannämnda argument bedöms som helhet, finner man skäl för att deltagande i

utbildning för terroristbrott kriminaliseras med stöd av en noggrant avgränsad bestämmelse. Därefter måste frågorna vad gäller innehållet i straffbestämmelsen övervägas i detalj. Detsamma gäller tvångsmedlen och polisens metoder för inhämtande av information.

Brottsbeskrivning, straffskala och brottsbe-teckning

Deltagande i utbildning för en terrorist-handling är i förhållande till ett brott som begåtts i terroristiskt syfte ett brott av förberedande karaktär. Därför kan bestämmelsen om förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte i 34 a kap. 2 § i strafflagen betraktas som en utgångspunkt. Liksom i fråga om de gärningar som avses i den paragrafen är det också vid deltagande i utbildning uttryckligen fråga om ett förstadium till egen brottslig verksamhet, dvs. brott som begås i terroristiskt syfte. Å andra sidan har det utfärdats bestämmelser om meddelande av utbildning för ett terroristbrott i 34 a kap. 4 a § i strafflagen. Det är också naturligt och logiskt att ta den utbildning som avses i bestämmelsen som utgångspunkt och så långt möjligt utforma straffbestämmelsen om deltagande i utbildning som en spegelbild av brottsrekvisiten för meddelande av utbildning.

I enlighet med tankegången ovan är det fråga om deltagande i utbildning i tillverkning eller användning av sprängämnen, skjutvapen eller andra vapen, skadliga eller farliga substanser under ledning av den som enligt 34 a kap. 4 a § i strafflagen meddelar utbildning. Med sprängämnen, skjutvapen och andra vapen samt skadliga eller farliga substanser liksom med tillverkning och användning av dem avses detsamma som i nämnda paragraf. Enligt bestämmelserna om meddelande av utbildning i 34 a kap. 4 a § i strafflagen kan utbildning också meddelas "på något annat motsvarande sätt". I en sådan situation kan man förutsätta att utbildningen till sin innebörd jämföras med utbildning som gäller sprängämnen, skjutvapen och andra vapen samt nämnda substanser och är avsedd att på samma sätt som sådan utbildning främja brott som begås i terroristiskt syfte. Inte heller när det gäller en straffbestämmelse om deltagande i utbildning finns

det någon anledning att begränsa straffbarheten till att gälla endast utbildning om sprängämnen, skjutvapen och andra vapen samt nämnda substanser. Också vid sådana brott enligt 34 a kap. 1 § i strafflagen som begåtts i terroristiskt syfte och som ofta orsakar allvarlig fara eller stor skada kan andra särskilda uppgifter och färdigheter utnyttjas. Till straffbestämmelsen om deltagande i utbildning för terroristbrott föreslås det också att det fogas ett rekvisit som gäller deltagande i utbildning i användningen av andra särskilda metoder eller tekniker. Rekvisitet motsvarar formuleringen i artikel 7.1 i Europarådets konvention och artikel 1 i 2008 års rambeslut och uppfyller legalitetsprincipens krav.

När det gäller utbildning på terroristläger har den som meddelar utbildning och den som utbildar sig fysiskt med varandra att göra under utbildningen. Kriminalisering av deltagande i utbildning kan med fog begränsas till situationer där den som meddelar utbildning och den som utbildar sig möts ansikte mot ansikte. För detta talar förutom ultima ratio-principen i anslutning till tillämpningen av straffrätten, också det att deltagande i utbildning på terroristläger kan anses uttrycka att den som deltar i utbildningen är särskilt motiverad att skaffa sig terroristutbildning, vilket i sin tur innebär att det är särskilt farligt när en sådan person utbildar sig.

Vikt måste dock fästas vid att utbildning som meddelas via teknisk utrustning kan vara lika effektiv och främja terroristbrott lika mycket som den som meddelas på terroristläger. Även konsekvenssynpunkterna talar för att sättet på vilket deltagandet i utbildning sker ska beskrivas på samma allmänna sätt i straffbestämmelsen om deltagande i utbildning som i bestämmelsen om meddelande av utbildning.

Deltagande i utbildning handlar om deltagande i utbildning på det sätt som avses i 34 a kap. 4 a § i strafflagen, dvs. deltagande i utbildning som meddelas av den som avses i den paragrafen. Således uppfyller enbart självstudier med hjälp av internet och andra informationskällor inte villkoren för brott.

Karaktären av deltagande i utbildning såsom en förberedande gärning kan uttryckas med ett subjektivt rekvisit. I detta skede finns det ju objektivt sett kanske ännu inga utsikter

att en terroristhandling kommer att bli aktuell. En naturlig modell utgör det subjektiva rekvisitet för förberedelse enligt strafflagens 34 a kap. 2 § till brott som begås i terroristiskt syfte. Enligt den paragrafen utför en person de förberedelsegärningar som räknas upp i brottsbeskrivningen i avsikt att begå ett brott som avses i 1 § 1 mom. 2—7 punkten eller 2 mom. Således skulle deltagande i utbildning i avsikt att begå en gärning som avses i 1 § 1 mom. 1 punkten inte vara straffbart. Det har inte framkommit några skäl att till denna del bedöma frågan på annat sätt än vad som anges i 34 a kap. 2 §.

Straffskalan för brott som gäller utbildning ska anpassas efter hur skadlig och farlig gärningen visat sig vara vad gäller de olika sätt på vilket brottet kan komma till uttryck i praktiken samt gärningsmannens skuld sådana den kommit till uttryck i gärningstypen, dvs. straffvärdet för gärningstypen. Straffskalan ska anpassas efter straffskalorna för andra brottstyper. Hänsyn bör också tas till den rätt exceptionella, för finländska förhållanden rentav unika, karaktär som det deltagande i utbildning som föreslås bli straffbart har i egenskap av straffbar gärning.

Enligt 34 a kap. 4 a § i strafflagen ska för meddelande av utbildning för ett terroristbrott dömas ut fängelse i minst fyra månader och högst åtta år. Det mycket stränga maximumstraffet baserar sig på 2002 års rambeslut. Nu finns det ingen sådan förpliktelse, liksom det inte heller finns någon förpliktelse att över huvud taget kriminalisera deltagande i utbildning. Dessutom kan straffvärdet för deltagande i utbildning anses klart lägre än för meddelande av utbildning, där brottsbeskrivningen omfattar bl.a. ordnande av utbildning, med vilket enligt regeringsproposition 188/2002 rd (s. 52/I) avses att organisera utbildningen och genomföra den i praktiken, dvs. att skapa ramar för utbildning. Att skapa ramar för utbildning är på en klart högre nivå av klandervärdhet än deltagande i utbildning.

Straffskalan för förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte är enligt 34 a kap. 2 § i strafflagen böter eller fängelse i högst tre år. Även vid deltagande i utbildning är det fråga om en gärning av förberedande karaktär, där syftet är att begå en terroristhandling. I enlighet med vad som konstaterats tidigare

är det möjligt att sambandet mellan deltagande i utbildning och det huvudsakliga brottet, dvs. ett brott som begås i terroristiskt syfte, kan anses vara åtminstone något svagare än när det gäller de gärningar som beskrivs i den paragraf som gäller förberedelse. I vilket fall som helst kommer kriminaliseringen av deltagande i utbildning när det gäller de straffbara gärningarna i 34 a kap. i strafflagen i väsentlig grad att jämföras med gärningarna i 2 §. Det är också motiverat att straffskalan föreskrivs i enlighet med den paragrafen.

Med beaktande av att ett brott som gäller deltagande i utbildning innehåller element dels av förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte, dels av meddelande av utbildning för ett terroristbrott, är det möjligt att ta in brottsbeskrivningen för deltagande i utbildning antingen som en ny punkt 4 i 34 a kap. 2 § 1 mom. eller som 4 b § efter 4 a § i 34 a kap. i strafflagen. Det finns grunder för båda alternativen. Trots att deltagande i utbildning är ett likartat brott som förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte, kan det i enlighet med vad som konstaterats tidigare anses att sambandet mellan deltagande i utbildning och ett brott som begåtts i terroristiskt syfte är svagare än när det gäller de gärningar som beskrivs i 34 a kap. 2 § i strafflagen. Dessutom grundar sig brottsbeskrivningen för deltagande i utbildning i väsentlig grad på brottsbeskrivningen för sådant meddelande av utbildning som kriminaliserats i en egen straffbestämmelse. När bestämmelserna om meddelande av utbildning avskiljades från strafflagens 34 a kap. 4 § om främjande av en terroristgrupps verksamhet till en egen 4 a §, lade man som en grund för överföringen fram den åskådlighet som avskiljandet för med sig (RP 81/2007 rd, s. 24/II). Sammantaget är det motiverat att föreskriva om saken i 4 b § i kapitlet i fråga. I 34 a kap. 4 b § i strafflagen kriminaliseras för närvarande rekrytering för ett terroristbrott. Straffbestämmelsen om detta brott bör således flyttas till en ny 4 c §.

Som brottsbeteckning för den nya straffbestämmelsen kan närmast deltagande i utbildning för ett terroristbrott komma i fråga. På finska finns två alternativ "kouluutusken ottaminen terrorismirikoksen tekemistä varten" eller "kouluuttautuminen terrorismirikoksen

tekemistä varten". Det finns synpunkter som stöder båda alternativen. Det kan anses att "kouluttautuminen terrorismirikoksen tekemistä varten" passar bäst som beteckning för 4 b § i kapitlet.

Med beaktande av att ett brott som gäller deltagande i utbildning redan i sig är ett brott av förberedande karaktär som sker tidigare än försök till brott och till och med tidigare än förberedelse, att straffbart försök i paragrafen om meddelande av utbildning endast gäller ordnande av utbildning, att brottsrekvisitet för ett brott som gäller deltagande i utbildning kan uppfyllas rätt snabbt efter att verkställigheten av brottet har inletts samt möjligheterna enligt polislagen att i förebyggande syfte ingripa i verksamheten innan deltagandet i utbildning har inletts, finns det inga grunder för att kriminalisera försök.

2.5.2 Ändring av straffbestämmelserna om finansiering av terrorism

Strafflagens 34 a kap. 5 § om finansiering av terrorism baserar sig alltså på artikel 2.1 i FN-konventionen. Anknytningen till konventionen har att göra med hur gärningar som straffas som finansiering av terrorism har angetts i paragrafen genom att hänvisa å ena sidan till brott som avses i vissa internationella avtal och å andra sidan till brott som begåtts i terroristiskt syfte och avses i 34 a kap. 1 § i strafflagen. Vid utarbetandet av paragrafen om finansiering av terrorism har man på det sätt som konstateras ovan beaktat även Förenta nationernas säkerhetsråds resolution 1373 (2001) och FATF:s särskilda rekommendationer I och II som gäller bekämpande av finansiering av terrorism.

Anknytningen till FN-konventionen gäller även fastställandet av förhållandet mellan finansieringsbrott och terroristbrott. I artikel 2.1 i konventionen används formuleringen "... på något sätt direkt eller indirekt, rättsstridigt och uppsåtligen tillhandahåller eller samlar in tillgångar i syfte att de skall användas eller med vetskap om att de är avsedda att användas, helt eller delvis..." ("by any means, directly or indirectly, unlawfully and wilfully, provides or collects funds with the intention that they should be used or in the knowledge that they are to be used, in full or

in part"...). I 34 a kap. 5 § i strafflagen har detta skrivits ut mer koncist och med beaktande av de principer som ska följas i finska straffbestämmelser: "... direkt eller indirekt tillhandahåller eller samlar in tillgångar för att finansiera, eller med vetskap om att de skall användas till att finansiera...". De gärningar som därefter nämns i artikeln och paragrafen är de brott som avses i konventionerna i bilagan till FN-konventionen och vissa andra brott som begåtts i terroristiskt syfte. I 34 a kap. 5 § i strafflagen ställs inga särskilda krav på ett orsakssamband mellan finansiering och terroristbrott vad gäller förpliktelsen enligt konventionen. Det krävs följaktligen inte att ett terroristbrott begås eller att ett försök till terroristbrott görs.

I kriminaliseringsförpliktelsena enligt 2002 års rambeslut, Europarådets konvention och 2008 års rambeslut, vilka ingåtts efter FN-konventionen, finns ingen noggrannare definition av brott som räknas som finansiering av terrorism. Av dessa tre dokument behandlar i själva verket endast 2002 års rambeslut finansiering av terrorism. Enligt artikel 2.2 b i rambeslutet ska det vara straffbelagt "att delta i en terroristgrupps verksamhet, vari inbegripes att förse den med information eller ge den materiellt stöd eller bidra med varje form av finansiering av gruppens verksamhet, med vetskap om att deltagandet kommer att bidra till gruppens brottsliga verksamhet".

I förarbetena till 34 a kap. 5 § i strafflagen har det inte i detalj redogjorts för hur skyldigheten enligt ovannämnda artikel i rambeslutet att kriminalisera finansiering av en terroristgrupps verksamhet har fullgjorts i Finland. I 34 a kap. 5 § i strafflagen konstateras det inte särskilt att finansiering av en terroristgrupps verksamhet som sådan utgör en straffbar gärning, utan utgångspunkten har varit att kriminalisera finansiering av terroristbrott. I den allmänna motiveringen till regeringens proposition 188/2002 rd (s. 10/I—II) konstateras följande: "Europeiska unionens råds rambeslut om bekämpande av terrorism förutsätter att deltagande i en terroristgrupps verksamhet kriminaliseras. Deltagandet kan t.ex. ske genom finansiering av terroristgruppens verksamhet. Det föreslås nu att 34 kap. 9 b § om finansiering av terrorism

i strafflagen flyttas till strafflagens kapitel om terroristbrott. Dessutom föreslås att den bestämmelse som gäller finansiering av terrorism ändras så, att den också täcker kriminaliseringsskyldigheten i rambeslutet.” I granskningen av målsättningen och de viktigaste förslagen i den allmänna motiveringen till propositionen konstateras det på motsvarande sätt att den föreslagna 5 § om finansiering av terrorism baserar sig på FN:s konvention om bekämpande av finansiering av terrorism och delvis också på rambeslutet.

Liksom det konstateras ovan har kriminaliseringsskyldigheten enligt FN:s resolution 1373 (2001) beaktats i samband med kriminaliseringen av finansiering av terrorism. Enligt artikel 1 led b i resolutionen ska alla medlemsstater kriminalisera alla former av direkt eller indirekt uppsåtligt tillhandahållande eller insamlande av tillgångar som utförs av deras medborgare eller sker på deras territorium i syfte att tillgångarna ska användas eller med vetskap om att tillgångarna är avsedda att användas för terroristhandlingar. Dessutom förpliktar artikel 1 led d i resolutionen medlemsstaterna att införa förbud mot att göra tillgångar tillgängliga för personer som begår, försöker begå, främjar eller deltar i terroristhandlingar. Enligt ordalydelsen i resolutionen föreligger ingen kriminaliseringsskyldighet i fråga om artikel 1 led d. I Finland är överföring av tillgångar dock straffbart, liksom det konstateras ovan.

FN:s anti-terrorismkommittés verkställande organ (CTED, dvs. Counter-Terrorism Committee Executive Directorate) besökte Finland i juni 2012 för att informera sig om bl.a. hur säkerhetsrådets resolution 1373 (2001) har genomförts i Finland. I delegationens rapport konstateras att enligt 34 a kap. 5 § i strafflagen verkar faktumet att en person tillhandahåller eller samlar in tillgångar för att finansiera, eller med vetskap om att tillgångarna ska användas till att finansiera vissa brott som anges i paragrafen (alltså inte tillhandahållande av tillgångar till terroristgrupper eller individer) i sig utgöra straffbar finansiering av terrorism. I rapporten rekommenderas det att Finland utvärderar och, i fråga om luckor i lagstiftningen, ändrar 34 a kap. 5 § i strafflagen så att den överensstämmer med internationella förpliktelser.

I sin utvärderingsrapport från 2007 om Finland anser FATF att lagstiftningen i Finland i huvudsak motsvarar (”largely compliant”, LC) FATF:s andra särskilda rekommendation som gäller bekämpande av finansiering av terrorism (rapporten s. 192). Orsaken till en klassificering som är lägre än full motsvarighet är bl.a. att finansiering av terrorister eller terroristorganisationer inte är straffbar i Finland om det inte finns ett uttryckligt samband med terroristhandlingar. FATF rekommenderar (s. 195) att Finland utvidgar brottsbeskrivningen av finansiering av terrorism i strafflagen så att den även omfattar finansiering av enskilda terrorister eller terroristorganisationer när det inte finns något samband med en eller flera framtida terroristhandlingar. I tolkningsanvisningarna till rekommendationerna, som förnyades 2012, betonas det fortfarande att finansieringsbrott ska gälla finansiering av terroristorganisationer och enskilda terrorister.

På basis av lagstiftningen i medlemsstaterna i Europeiska unionen och de nordiska länderna kan man inte göra långtgående generaliseringar om hur kriminaliseringen av finansiering av terrorism har ordnats i de olika länderna. Lagstiftningslösningarna varierar. I vissa stater är kriteriet, liksom i Finland, brott baserade på FN-konventionen, och då är finansiering av vissa brott som avses i konventionen straffbar, vanligen brott som begåtts i terroristiskt syfte (t.ex. Sverige, Norge, Danmark, Österrike och Republiken Tjeckien). Det finns också stater där det allmänt är straffbart att finansiera terrorism, andra terroristbrott, terroristgrupper eller terrorister (t.ex. Estland, Förenade kungariket, Frankrike, Belgien, Spanien, Italien och Grekland). Hur detaljerad regleringen är varierar, och även mellanformer förekommer. I vissa stater (t.ex. Nederländerna) tillämpas över huvud taget inga separata straffbestämmelser om finansiering av terrorism.

I fråga om nationella bedömningsgrunder framfördes det i samband med beredningen av den nationella strategin för bekämpning av terrorism från 2010 synpunkter om att tröskeln för finansiering av terrorism är hög enligt 34 a kap. 5 § i strafflagen och att det är svårt att hitta bevis för finansiering av terrorism. Eventuella bevisningssvårigheter utgör

dock inte heller i övrigt i sig en grund för att ändra på vad straffbart beteende omfattar, i varje fall inte så att omfattningen utvidgas.

Bestämmelser om förhållandet mellan finansiering av terrorism och andra terroristbrott finns i 34 a kap. 5 § 4 mom. i strafflagen enligt vilket vad som föreskrivs i paragrafen in fråga inte tillämpas om gärningen utgör brott enligt 1 mom. 1—5 punkten eller försök till eller delaktighet i ett sådant brott eller enligt 1 eller 2 § eller om strängare straff för gärningen bestäms på något annat ställe i lag. Det har redogjorts närmare för momentet i motiveringen till det (RP 188/2002 rd, s. 55—56). Finansiering av terrorism kan i vissa fall bli straffbart som delaktighet i brott, och även som medgärningsmannaskap. I första hand ska alltså 1 § i kapitlet tillämpas (brott som begåtts i terroristiskt syfte). Detsamma gäller även förhållandet mellan 2 § (förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte) och 5 §. I vissa situationer är det möjligt att betrakta finansiering av terrorism som t.ex. en sådan överenskommelse om att begå ett brott i terroristiskt syfte som avses i 2 § 1 mom. 1 punkten. Enligt motiveringen till paragrafen omfattar tillämpningsområdet för 5 § handlingar som inte är så nära förknippade med själva terroristbrottet att finansören kan bestraffas som gärningsman eller för delaktighet i ett sådant brott.

Utöver vad som konstateras ovan behandlas i motiveringen till paragrafen om finansiering av terrorism inte särskilt situationer som hur finansiering av terroristbrott som enligt 34 a kap. 2—4 b § i strafflagen utgör brott ska bedömas (förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte, ledande av terroristgrupp, främjande av en terroristgrupps verksamhet, meddelande av utbildning för ett terroristbrott och rekrytering för ett terroristbrott). Finansiering kan i vilket fall som helst enligt 5 kap. 6 § i strafflagen vara straffbart som medhjälp till terroristbrottet i fråga. En förutsättning för straffbar medhjälp är dock att ett uppsåtligt terroristbrott begås eller ett straffbart försök till terroristbrott görs.

Strafflagens 34 a kap. 5 § 1 mom. har ett nära samband med FN-konventionen och de konventioner och protokoll som nämns i bi-

lagen till den. Det är motiverat att momentet i detta avseende kvarstår oförändrat.

Även strafflagens 34 a kap. 5 § 2 mom. baserar sig på FN-konventionen. När konventionen sattes i kraft i Finland 2002 (lag om ändring av 34 kap. strafflagen, 559/2002) nämndes i det dåvarande 34 kap. 9 b § 2 mom. i strafflagen vissa brott mot liv och hälsa som begåtts i terroristiskt syfte. När strafflagens 34 a kap. om terroristbrott utarbetades och när bestämmelser om finansiering av terrorism togs in i 5 § i kapitlet, fick momentet sin nuvarande form. I detta sammanhang motiverades ändringen av momentet (RP 188/2002 rd, s. 55/II) med att de andra brott som finns i bestämmelsen i 34 kap. 9 b § 2 mom. ingår i 1 §, som det hänvisas till.

Enligt 34 a kap. 5 § 2 mom. i strafflagen är finansiering av andra terroristbrott än de brott som avses i 1 § i kapitlet alltså inte finansiering av terrorism. Momentet har även i denna form en självständig betydelse till följd av att förteckningarna över brott i 1 § 1 mom. och 5 § 1 mom. inte överlappar in fråga om brottsbenämningar. Med beaktande av vad som inträffat efter ikraftsättandet av FN-konventionen kan man dock fråga sig om hänvisningen i strafflagens 34 a kap. 5 § 2 mom. till endast de brott som avses i 1 § i kapitlet är tillräcklig. Kriminaliseringsskyldigheten enligt FN-konventionen bygger på vissa konventioner och protokoll som gäller bekämpande av terrorism. Vid beredningen av konventionen kunde man inte beakta andra terroristbrott där kriminaliseringsskyldigheterna härrör från 2002 års rambeslut, Europarådets konvention och 2008 års rambeslut.

Enligt artikel 2.2 b i 2002 års rambeslut ska det på det sätt som konstateras ovan vara straffbelagt ”att delta i en terroristgrupps verksamhet, vari inbegripes att förse den med information eller ge den materiellt stöd eller bidra med varje form av finansiering av gruppens verksamhet, med vetskap om att deltagandet kommer att bidra till gruppens brottsliga verksamhet”. I detta sammanhang kan uttrycket ”brottslig verksamhet” med beaktande av sammanhanget uppfattas avse terroristbrott som inkluderar brott som begåtts i terroristiskt syfte av såväl terroristgrupper

som enskilda personer samt handlingar som avser förberedelse till och främjande av terroristbrott. Det är naturligt att utgå från att finansiering av en terroristgrupps verksamhet med vetskap om att det främjar terroristgruppens brottsliga verksamhet ger anledning att kriminalisera finansiering av terroristbrott på motsvarande sätt.

I 34 a kap. 2—4 b § i strafflagen (i denna proposition 2—4 c §) föreskrivs om att brott som gäller både terroristgruppers och enskilda terroristers verksamhet är straffbara. Dessa brott begås i vissa terroristiska syften, dvs. beroende på situationen i syfte att främja brott som begåtts i terroristiskt syfte eller förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte. Enligt 34 a kap. 2—4 b § i strafflagen (enligt denna proposition 2—4 c §) är vissa sådana handlingar som i regel inte kräver särskild finansiering straffbara. Detta gäller t.ex. att i enlighet med 2 § 1 punkten med någon annan komma överens om att begå eller göra upp en plan för att begå ett brott. Inte heller meddelande av utbildning (4 a §) och deltagande i utbildning (4 b § i denna proposition) kräver nödvändigtvis finansiering, åtminstone inte då meddelandet av och deltagandet i utbildning sker i hemlandet eller via en redan existerande teknisk förbindelse. Inga handlingar som är straffbara enligt 2—4 b § (2—4 c §) kan dock definitivt uteslutas från finansieringssituationerna. Att dessa terroristbrott omfattas av tillämpningsområdet för strafflagens 34 a kap. 5 § 2 mom. om finansiering av terrorism kan även med tanke på 2002 års rambeslut anses motiverat. Det verkar inte motiverat att en eller flera av de handlingar som är straffbara enligt 2—4 b § (2—4 c §) inte omfattas av bestämmelsen om finansiering av terrorism. Att tillämpningsområdet för 34 a kap. 5 § 2 mom. i strafflagen utvidgas på detta sätt betonar ytterligare att kriminaliseringen av finansiering gäller situationer där det ännu inte kan knytas ett samband till ett visst brott som begåtts i terroristiskt syfte. Även FATF betonar detta i sin rekommendation som gäller bekämpande av finansiering av terrorism.

I detta sammanhang bör det beaktas att de brott som är straffbara enligt strafflagens 34 a kap. 2—4 b § (34 a kap. 2—4 c § i denna proposition) är brott som främjar begåen-

de av ett annat brott, särskilt brott enligt 1 §. Till denna del är alltså kopplingen till terror-dåd som orsakar faktiskt skada och fara mer avlägsen. När man dock beaktar de synpunkter som lagts fram ovan och som påverkar kompletteringen av 5 § 2 mom., finns det inte tillräckliga grunder för att även i fråga om straffskalan behandla finansiering av å ena sidan handlingar enligt 1 § och å andra sidan handlingar enligt 2—4 b § (2—4 c § i denna proposition) på olika sätt. Det är dock klart att karaktären hos brottet som finansieras har betydelse när det gäller vilket straff som döms ut för finansieringsbrottet.

Med anledning av 2002 års rambeslut är maximistraffet för finansiering av terrorism mycket strängt. Enligt straffskalan kan det för finansieringsbrott i princip dömas ut ett strängare straff än för vissa terroristbrott som finansieras. Detta gäller redan det nuvarande 34 a kap. 5 § 2 mom. i strafflagen, eftersom det i 1 § som det hänvisas till i momentet föreskrivs om straffbara brott vars straffbarhet är mycket olika. Maximistraffet för de brott som avses i 1 mom. 1—3 punkten i den sistnämnda paragrafen är fängelse i mindre än åtta år. I fråga om de brott som ska omfattas av finansiering enligt 34 a kap. 5 § 2 mom. i strafflagen är detta fallet när det gäller förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte och deltagande i utbildning för ett terroristbrott.

Enligt motiveringen till bestämmelserna om finansiering av terrorism (RP 43/2002 rd, s. 28 och RP 188/2002 rd, s. 56) ska straffet för finansieringsbrott ställas i förhållande till hur allvarligt terroristbrottet som finansieras är. Enligt motiveringen gäller det vid straffmätningen för finansieringsbrott att beakta straffhotet för den gärning som finansieras och att straffet för finansiering av terrorism står i proportion till det straff som döms ut för den eventuella huvudgärningen och i synnerhet för medhjälp till den. I motiveringen konstateras det även att vid lindriga former av finansieringsbrottet kan en tillämpning av möjligheterna i strafflagen att döma ut ett straff som understiger straffskalan eller lämna gärningen obestraftad bli aktuell. De synpunkter som läggs fram i motiveringen accentueras när strafflagens 34 a kap. 5 § 2 mom. kompletteras så att momentet utöver

de brott som är straffbara enligt 1 § i kapitlet även omfattar brott som är straffbara enligt 2—4 c §.

För finansiering av terrorism döms enligt 34 a kap. 5 § 2 mom. i strafflagen den som direkt eller indirekt tillhandahåller eller samlar in tillgångar för att finansiera eller med vetskap om att de ska användas till att finansiera brott som avses i 1 §. Av momentets senare del får man den uppfattningen att syftet med finansieringen ska vara att finansiera flera brott som begåtts i terroristiskt syfte. Ursprungligen hade bestämmelsen ett annat innehåll och fanns i 34 kap. 9 b § 2 mom. i strafflagen. För finansiering av terrorism skulle enligt momentet dömas även den, som direkt eller indirekt tillhandahåller eller samlar in tillgångar för att finansiera eller med vetskap om att de ska användas till att finansiera mord, dråp, dråp under förmildrande omständigheter, grov misshandel, äventyrande av andras hälsa eller grovt äventyrande av andras hälsa, när syftet är att framkalla rädsla hos en befolkning eller tvinga regeringen i en stat eller en internationell organisation att vidta en viss åtgärd eller avstå från att vidta en viss åtgärd.

Enligt den ursprungliga bestämmelsen om finansiering av terrorism räckte det alltså att finansiera ett brott som begåtts i terroristiskt syfte. I enlighet med vad som redan konstaterats ändrades momentet i fråga till sin nuvarande form när strafflagens 34 a kap. om terroristbrott utarbetades. Av den anförda motiveringen (RP 188/2002 rd) framgår det inte i samband med detta att det var meningen att bestämmelsens tillämpningsområde skulle ändras så att finansieringen måste gälla flera terroristbrott. En sådan begränsning kan inte anses motiverad. Det är skäl att i samband med ändringen av straffbestämmelsen göra den tydligare så att det av bestämmelsen framgår att det redan vid finansiering av endast ett terroristbrott är fråga om finansieringsbrott.

Den fråga som i lagstiftningsprojektet orsakat mest oenighet gäller huruvida man utöver den ovan beskrivna kompletteringen av 34 a kap. 5 § 2 mom. i strafflagen så att momentet utöver finansiering av de brott som avses i 1 § även ska gälla finansiering av de brott som avses i 2—4 c §, ytterligare ska

komplettera momentet så, att även den som finansierar en i 6 § 2 mom. i kapitlet definierad terroristgrupp med vetskap om dess karaktär som terroristgrupp gör sig skyldig till ett brott. Enligt det sistnämnda momentet avses med terroristgrupp en strukturerad grupp, inrättad för en viss tid, bestående av minst tre personer, som handlar i samförstånd för att begå brott som avses i 1 §.

En sådan utvidgning kan förordas genom att det hänvisas till att den stärker fullgörandet av internationella förpliktelser. Enligt FATF:s rekommendationer bör även finansiering av terroristgrupp göras straffbart. Denna brist åtgärdas inte genom lagstiftningen om frysning av tillgångar i syfte att bekämpa terrorism enligt vilken den som direkt eller indirekt överlåter tillgångar till en person eller en juridisk person, vars tillgångar är frysta, ska dömas för regleringsbrott enligt 46 kap. 1—3 § i strafflagen. Det kan antas att terroristgrupper enligt definitionen i 34 a kap. 6 § 2 mom. i strafflagen endast sällan är juridiska personer, vilket innebär att deras tillgångar inte heller i det nya systemet kan bli föremål för frysning. En person som finansierar en terroristgrupp som inte är en juridisk person, men som överensstämmer med definitionen i 34 a kap. 6 § 2 mom. i strafflagen, kan inte straffas för regleringsbrott, om inte heller den medlem i gruppen (fysisk person) som personen konkret överlåter tillgångarna till för att finansiera gruppen är föremål för frysning av tillgångar. En person kan alltså undvika att göra sig skyldig till regleringsbrott genom att överlåta tillgångar till en sådan medlem i en terroristgrupp som inte är föremål för frysning av tillgångar.

Emot en sådan utvidgning av straffbarheten kan följande synpunkter framföras. Det finns ingen internationell förpliktelse som gäller en sådan utvidgning av straffbarheten. Rättsläget i Finland i fråga om finansiering av terrorism motsvarar redan nu i hög grad FATF:s rekommendationer och är enligt organisationens klassificering på nivån ”Largely Compliant” (LC). Den föreslagna mycket väsentliga utvidgningen av 34 a kap. 5 § 2 mom. i strafflagen så att momentet även omfattar finansiering av de brott som avses i 2—4 c § i kapitlet förbättrar ytterligare motsvarigheten

med FATF:s rekommendation som gäller bekämpande av finansiering av terrorism.

I de straffbestämmelser som gäller finansiering i strafflagens 34 a kap. 5 § görs ingen skillnad i fråga om finansiering av enskilda terrorister och av flera terrorister som arbetar tillsammans och terrorister som utgör en terroristgrupp. Dessutom kan finansiering av en terroristgrupp vara straffbart som medhjälp eller till och med som medgärningsmannaskap till alla andra brott som avses i 34 a kap. i strafflagen, och till vilka det i denna proposition föreslås att deltagande i utbildning för ett terroristbrott ska läggas till. Dessutom ska det beaktas att tillgångar kan samlas in och överlåtas för att användas också för lagliga ändamål.

Överlåtelse av tillgångar i strid med 7 § i den nya frysningslagen är straffbart som ett brott som avses i 46 kap. 1—3 § i strafflagen. Finansiering av terrorister och terroristgrupper utanför Europeiska unionen är redan straffbart med stöd av bestämmelserna om regleringsbrott.

Nya straffbestämmelser om förberedelse till uppsåtliga brott mot liv, grov misshandel och tagande av gisslan (21 kap. 6 a § och 25 kap. 4 a § i strafflagen) har nyligen trätt i kraft. Finansiering av en terroristgrupp kan anses vara delaktighet i ett sådant brott. I fråga om förberedelse till grova brott mot liv eller hälsa anses även att leja någon vara en uttrycklig form av brott. Enligt 17 kap. 1 a § i strafflagen är det dessutom straffbart att direkt eller indirekt tillhandahålla eller samla in tillgångar för att finansiera en organiserad kriminell sammanslutnings verksamhet.

Med tanke på att 34 a kap. 5 § 2 mom. i strafflagen ska omfatta finansiering av terroristgrupp enligt 6 § 2 mom. bör det beaktas att den sistnämnda är en definitionsbestämmelse. En terroristgrupp gör sig skyldig till handlingar som enligt 34 a kap. 1 § i strafflagen är straffbara eller begår gärningar som utgör förberedelse till eller i övrigt främjande av sådana brott. I denna proposition föreslås det att finansiering av terrorism ska omfatta finansiering av dessa andra terroristbrott. Sammantaget kan det anses att finansiering av terroristgruppers verksamhet redan i nuläget kan vara straffbart med stöd av ett flertal straffbestämmelser.

De synpunkter som lagts fram kan samordnas genom att det utarbetas en bestämmelse om finansiering av terroristgrupp som till sin karaktär är kompletterande och i vars straffskala det beaktas bl.a. att det inte är fråga om finansiering av terroristbrott som omfattas av strafflagens 34 a kap. 5 §, som enligt denna proposition ska kompletteras.

Den som direkt eller indirekt tillhandahåller eller samlar in tillgångar till en terroristgrupp som avses i 34 a kap. 6 § 2 mom. i strafflagen med vetskap om gruppens karaktär som terroristgrupp ska enligt förslaget göra sig skyldig till ett straffbart förfarande. En naturlig straffbenämning för ett sådant brott är finansiering av terroristgrupp. En naturlig plats för bestämmelsen är efter 5 §, som gäller finansiering av terroristbrott, i 34 a kap. i strafflagen, och då blir paragrafen 5 a §. Försök ska vara straffbart på samma sätt som enligt 5 § i kapitlet.

När det gäller straffskalan för denna typ av finansiering där det är fråga om annan finansiering än finansiering av terroristbrott som ska bestraffas strängt är lämpliga jämförelseobjekt strafflagens 34 a kap. 2 § om förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte och den föreslagna 4 b § om deltagande i utbildning för ett terroristbrott, där straffskalan är böter eller fängelse i högst tre år.

Med beaktande av andra straffbestämmelser som i olika situationer möjliggör straff för finansiering av terroristgrupp ska det i bestämmelsen tas in en subsidiaritetsklausul för att minimera tillämpningen av överlappande straffbestämmelser. Enligt klausulen ska man prioritera den som en del av fullgörandet av internationella förpliktelser föreskrivna straffbarheten enligt 46 kap. i strafflagen.

2.5.3 Hemliga tvångsmedel och polisens hemliga metoder för inhämtande av information

Terroristbrott hör till de brott som polislagen erbjuder omfattande befogenheter att bekämpa och som tvångsmedelslagen erbjuder omfattande befogenheter att utreda. Polislagens 5 kap. om hemliga metoder för inhämtande av information har i stor utsträckning utarbetats i överensstämmelse med bestäm-

melserna i tvångsmedelslagens 10 kap. om hemliga tvångsmedel.

Bestämmelserna om hemliga tvångsmedel i tvångsmedelslagen och om hemliga metoder för inhämtande av information i polislagen är uppbyggda så att användningen av tvångsmedlen eller metoderna för det första grundar sig på att det finns ett visst brott (så kallat grundbrott) som ska utredas, avslöjas eller förhindras. I bestämmelserna föreskrivs dessutom om särskilda förutsättningar för användning av tvångsmedlen eller metoderna. Till exempel enligt 10 kap. 2 § 2 mom. i den nya tvångsmedelslagen får teleavlyssning, inhämtande av information i stället för teleavlyssning, systematisk observation, teknisk avlyssning, optisk observation, teknisk spårning av en person, teknisk observation av utrustning, täckoperationer, bevisprovokation genom köp, styrd användning av informationskällor och kontrollerade leveranser användas bara om de kan antas vara av synnerlig vikt för utredning av ett brott.

De stränga maximistraff som föreskrivs för terroristbrott innebär att de redan på denna grund är grundbrott i fråga om flera hemliga tvångsmedel och hemliga metoder för inhämtande av information. Om de maximistraff som föreskrivs i bestämmelserna om tvångsmedel och metoder för inhämtande av information inte möjliggör att ett tvångsmedel eller en metod används för att förhindra eller utreda ett terroristbrott, nämns brottet i fråga särskilt som ett grundbrott i bestämmelserna om tvångsmedel och metoder. Detta gäller även förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte som är straffbart enligt 34 a kap. 2 § i strafflagen. Brott som begåtts i terroristiskt syfte och avses i 34 a kap. 1 § 1 punkten i strafflagen omfattas däremot i många fall inte av möjligheten att använda tvångsmedlen eller metoderna.

Tvångsmedelslagen och polislagen bör kompletteras med anledning av de föreslagna straffbestämmelserna om deltagande i utbildning för ett terroristbrott och om finansiering av terroristgrupp. Kompletteringsbehovet gäller främst tvångsmedelslagens 10 kap. 3 § 2 mom. (teleavlyssning), 6 § 2 mom. (teleövervakning), 14 § 2 mom. (förtäckt inhämtande av information) och 16 § 3 mom. (teknisk avlyssning). I polislagen bör man kom-

plettera 5 kap. 3 § (avslöjande av brott), 5 § 2 mom. (teleavlyssning), 8 § 2 mom. (teleövervakning), 15 § 2 mom. (förtäckt inhämtande av information) och 17 § 4 mom. (teknisk avlyssning).

Vid användningen av hemliga metoder för inhämtande av information och hemliga tvångsmedel ingriper man i de grundläggande fri- och rättigheterna, såsom hemfrid, skydd för privatlivet och hemligheten i fråga om förtroliga meddelanden. Ju kraftigare ett tvångsmedel eller en metod ingriper i de grundläggande fri- och rättigheterna, desto mer tungt vägande skäl ska det finnas för användningen av tvångsmedlet eller metoden. De kraftigaste metoderna för inhämtande av information och de kraftigaste tvångsmedlen ska inte användas i samband med andra än särskilt allvarliga brottsmisstankar. Användning av dem i samband med brott som enligt straffskalan kan bestraffas med böter ska således vara mycket restriktiv.

För deltagande i utbildning för ett terroristbrott och finansiering av terroristgrupp föreslås samma straffskala som för förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte, dvs. böter eller fängelse i högst tre år. Deltagande i utbildning för ett terroristbrott är ett brott av förberedande karaktär, även om det kan anses vara ett sådant förstadium till ett brott som inleds tidigare än förberedelse. Deltagande i utbildning för ett terroristbrott kan även mycket snabbt motsvara brottsbeskrivningen när en person börjar tillägna sig den information som avses i beskrivningen. Risken för att det ska begås ett terroristbrott kan dock i detta sammanhang vara mycket liten. Vid sådan finansiering av terroristgrupp som avses i förslaget är det fråga om att man ökar terroristgruppernas potential att begå brott. I fråga om finansiering av terroristgrupp fastställs det inga minimibelopp i euro för finansieringen. Enligt brottsbeskrivningen behöver överlåtet av tillgångar inte ha något samband med ett konkret brott. Verksamhet enligt brottsbeskrivningen av de båda brott som föreslås omfattar i fråga om farlighetsgraden situationer av mycket olika slag. Det ska dessutom beaktas att i fråga om deltagande i utbildning för ett terroristbrott är brottsbeskrivningen knuten till meddelande av utbildning för ett terroristbrott, och därför har

de metoder för inhämtande av information och tvångsmedel som används vid sistnämnda verksamhet betydelse med tanke på deltagande i utbildning för ett terroristbrott.

På det sätt som konstateras ovan ska metoder för inhämtande av information och tvångsmedel som kraftigt ingriper i de grundläggande fri- och rättigheterna i princip inte användas när brottsmisstanken gäller brott för vilka straffet kan vara böter. Detta kan på ändamålsenligt sätt beaktas genom att som en förutsättning för användningen av dessa metoder för inhämtande av information och dessa tvångsmedel fastställa att i fråga om deltagande i utbildning för ett terroristbrott och finansiering av terroristgrupp ska grundbrottet som ska förhindras eller det misstänkta grundbrottet vara så allvarligt att det kräver fängelsestraff. På detta sätt används tvångsmedlen eller metoderna inte i samband med gärningar som kan sonas med böter. Genom en sådan avgränsning blir ett brott som omfattas av ett tvångsmedel eller en metod till sin grovhet jämförbart med de andra grundbrott som omfattas av tvångsmedlet eller metoden. Denna avgränsning gäller teleavlyssning enligt tvångsmedelslagens 10 kap. 3 §, förtäckt inhämtande av information enligt 14 § och teknisk avlyssning enligt 16 § samt på motsvarande sätt hemligt inhämtande av information för att avslöja brott enligt polislagens 5 kap. 3 §, teleavlyssning enligt 5 §, förtäckt inhämtande av information enligt 15 § och teknisk avlyssning enligt 17 §. Dessutom ska brotten i fråga tas in som grundbrott i bestämmelserna om teleövervakning i 10 kap. 6 § i tvångsmedelslagen och 5 kap. 8 § i polislagen.

3 Målsättning och de viktigaste förslagen

Avsikten med de föreslagna ändringarna i strafflagen, tvångsmedelslagen och polislagen är att förebygga brott som begås i terroristiskt syfte samt brott som främjar att dessa brott begås.

Enligt förslaget ska det vara straffbart att delta i utbildning för ett terroristbrott. En bestämmelse om detta ska tas in i den ändrade 4 b § i 34 a kap. i strafflagen, och i samband med detta ska den nuvarande bestämmelsen

om rekrytering för ett terroristbrott flyttas till en ny 4 c §.

Enligt strafflagens 4 b § i 34 a kap., som ändras, ska den som i avsikt att begå ett brott som avses i 1 § 1 mom. 2—7 punkten eller 2 mom. (brott som begåtts i terroristiskt syfte) utbildar sig på det sätt som avses i 4 a § i tillverkning eller användning av sprängämnen, skjutvapen eller andra vapen, eller skadliga eller farliga substanser, eller i användning av andra särskilda metoder eller tekniker, om gärningen inte utgör brott enligt 1 eller 2 §, för deltagande i utbildning för ett terroristbrott dömas till böter eller fängelse i högst tre år. I den nya straffbestämmelsen knyts straffbart deltagande i utbildning alltså till meddelande av utbildning för ett terroristbrott som utgör brott enligt 34 a kap. 4 a § i strafflagen.

Strafflagens 34 a kap. 5 § 2 mom. om finansiering av terrorism ska kompletteras så att som finansiering av terrorism bestraffas finansiering av något annat terroristbrott, dvs. finansiering av ett brott som avses i 34 a kap. 1—4 c § i strafflagen. För närvarande kriminaliseras i momentet endast finansiering av brott som begåtts i terroristiskt syfte, dvs. finansiering av de brott som avses i 1 § i kapitlet. Enligt den nya 34 a kap. 5 a § i strafflagen ska den som direkt eller indirekt tillhandahåller eller samlar in tillgångar till en terroristgrupp med vetskap om gruppens karaktär som terroristgrupp dömas för finansiering av terroristgrupp. Försök är straffbart. Bestämmelsen innehåller en subsidiaritetsklausul enligt vilken vad som ovan föreskrivs i denna paragraf inte tillämpas om gärningen utgör brott enligt 5 § eller 46 kap. 1—3 § eller om ett lika strängt eller strängare straff för gärningen bestäms på något annat ställe i lag.

På grund av de nämnda ändringarna i strafflagen ska nödvändiga kompletteringar göras i bestämmelserna om hemliga tvångsmedel i tvångsmedelslagen och bestämmelserna om hemliga metoder för inhämtande av information i polislagen.

Deltagande i utbildning för ett terroristbrott är ett brott av förberedande karaktär. Bestämmelser om förberedelse till brott och bestämmelser om gärningar som är av förberedande karaktär innebär att det straffrättsliga ansvaret utvidgas till att omfatta till och med

ett tidigare skede än försök. Detta är exceptionellt. Ju tidigare skede ansvaret knyts till, desto mer betydande som kriterier för straffrättsligt ansvar blir också de subjektiva förutsättningarna, såsom förutsättningarna om gärningsmannens vetskap och syften. I en sådan situation accentueras ofta också de bevisrelaterade svårigheterna. Bestämmelserna om medverkan till brott är också tillämpliga på brott av förberedande karaktär. Dessa omständigheter ger anledning att förutsätta att förutsättningarna för ansvar tolkas förutom i enlighet med syftet med regleringen också skäligen snävt. Även den exceptionella karaktär som brottet deltagande i utbildning har ger anledning till detta. Ovanstående kan i stor utsträckning också tillämpas på den föreslagna bestämmelsen om finansiering av terroristgrupp. De föreslagna straffbestämmelserna och behörighetsbestämmelserna ska tillämpas med strikt hänsyn till de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna och särskild vikt ska fästas vid rättssäkerheten.

4 Propositionens konsekvenser

Propositionen kan inte antas ha nämnvärda ekonomiska konsekvenser med beaktande av att det inte beräknas inträffa särskilt många situationer där bestämmelserna tillämpas. Enligt förslaget ska inga nya myndigheter inrättas och myndighetsuppgifterna ökas inte på ett sätt som kräver ökade resurser.

Propositionen har inga konsekvenser för förhållandet mellan myndigheterna. Detta gäller såväl deras inbördes uppgifter som förhållandet mellan deras befogenheter. Detsamma gäller myndigheternas förfaranden. Att deltagande i utbildning för ett terroristbrott och finansiering av terroristgrupp blir straffbart och strafflagens 34 a kap. 5 § om finansiering av terrorism ändras medför inte en nämnvärd ökning av myndigheternas arbetsmängd. Det ska i den mån det är nödvändigt ses till att de tjänstemän som ska tillämpa bestämmelserna i fråga, särskilt förundersökningstjänstemän, åklagare och domare får utbildning i hur bestämmelserna ska tillämpas.

I fråga om de samhälleliga konsekvenserna kan det konstateras att man genom straffbe-

stämelsen om deltagande i utbildning för ett terroristbrott och finansiering av terroristgrupp, och genom kompletteringen av straffbestämmelsen om finansiering av terrorism förhindrar att terroristbrott begås.

5 Beredningen av propositionen

Justitieministeriet tillsatte den 31 maj 2012 en arbetsgrupp med uppgift att granska behovet av att kriminalisera deltagande i utbildning för ett terroristbrott och ändra strafflagens 34 a kap. 5 § om finansiering av terrorism, samt att vid behov bereda kompletteringar av och ändringar i lagstiftningen. I arbetsgruppen fanns förutom företrädare för justitieministeriet även företrädare för inrikesministeriet, Riksåklagarämbetet, centralkriminalpolisen, skyddspolisen, Helsingfors tingsrätt, Finlands Advokatförbund och Helsingfors universitet. Arbetsgruppen överlämnade den 5 december 2012 sitt betänkande, Terrorismarbetsgruppens betänkande (justitieministeriets betänkanden och utlåtanden 1/2013). Justitieministeriet begärde utlåtande om betänkandet av 37 myndigheter, organisationer och sakkunniga. Det kom in 24 utlåtanden.

I utlåtandena förhöll man sig rätt positiv till förslaget om bestämmelsen om deltagande i utbildning för ett terroristbrott. Idén att knyta straffbestämmelsen om deltagande i utbildning till den redan existerande straffbestämmelsen om meddelande av utbildning för ett terroristbrott ansågs allmänt vara bra. Man beaktade bl.a. behovet av att vid utformandet av straffbestämmelsen iaktta försiktighet med tanke på att det är fråga om information och kunskaper som delvis är allmänt tillgängliga och även kan skaffas på laglig väg. Att brottsbeskrivningen till vissa delar var alltför vagt utformad väckte kritik. Det ansågs att problematiken kring brottsbeskrivningen accentueras, eftersom hemliga metoder för inhämtande av information och hemliga tvångsmedel i stor utsträckning skulle stå till förfogande. Många remissinstanser påpekade även att djupgående hemliga metoder för inhämtande av information och hemliga tvångsmedel inte bör användas vid brott där straffet även kan vara böter.

I fråga om ändringen av bestämmelsen om finansiering av terrorism understödde man i utlåtandena att strafflagens 34 a kap. 5 § 2 mom. om kriminalisering av finansiering ska gälla även andra gärningar som utgör brott enligt kapitlet, utöver de brott som avses i 1 § i kapitlet. Det påpekades dock att överlappande kriminaliseringar bör undvikas. I betänkandet föreslogs det också att bestämmelsen om finansiering av terrorism utvidgas så att den även omfattar finansiering av terroristgrupper. Största delen av dem som i utlåtandena uttryckligen bedömt ärendet understödde en avvikande mening till betän-

kandet enligt vilken en sådan utvidgning inte bör göras. I flera utlåtanden betonade man vikten av synpunkter som gäller de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna i samband med lagstiftningen som gäller ärendet och tillämpningen av lagen.

Det har gjorts ett sammandrag av utlåtandena, Granskning av strafflagens bestämmelser om terroristbrott. Remissammandrag (justitieministeriets betänkanden och utlåtanden 38/2013). Den fortsatta beredningen av ärendet har skett vid justitieministeriet.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslag

1.1 Strafflagen

34 a kap. Om terroristbrott

4 b §. *Deltagande i utbildning för ett terroristbrott.* Det föreslås att paragrafen ändras till att gälla deltagande i utbildning för ett terroristbrott. Till detta brott gör sig den skyldig som i avsikt att begå ett brott som avses i 1 § 1 mom. 2—7 punkten eller 2 mom. utbildar sig på det sätt som avses i 4 a § i tillverkning eller användning av sprängämnen, skjutvapen eller andra vapen, eller skadliga eller farliga substanser, eller i användning av andra särskilda metoder eller tekniker.

Jämfört med ett brott som begåtts i terroristiskt syfte är deltagande i utbildning för ett terroristbrott ett brott av förberedande karaktär. Därför föreslås det att man i bestämmelsen utnyttjar vissa lösningar som man gått in för i strafflagens 34 a kap. 2 §, som gäller straffbar förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte. Detta gäller det subjektiva rekvisitet (avsikten med gärningen) och straffskalan för brottet. Bestämmelsen om meddelande av utbildning för ett terroristbrott finns emellertid i 4 a § i kapitlet. Den utbildning som avses i den bestämmelsen har tagits som utgångspunkt för bestämmelsen om deltagande i utbildning för ett terroristbrott genom att det förutsätts att deltagandet i utbildning sker på det sätt som avses i 4 a §. Straffbestämmelsen om deltagande i utbildning har genom en hänvisning till bestämmelsen om meddelande av utbildning i tillämpliga delar utformats till en spegelbild av brottsrekvisiten för meddelande av utbildning. Det är fråga om deltagande i sådan utbildning som avses i straffbestämmelsen och som meddelas av den som avses i straffbestämmelsen om meddelande av utbildning. Avsikten är således att enbart självstudier inte ska vara straffbara.

I enlighet med detta är det i rekvisitet för det första fråga om att utbilda sig i tillverkning eller användning av sprängämnen,

skjutvapen eller andra vapen, eller skadliga eller farliga substanser. Det föreslås att med sprängämnen, skjutvapen och andra vapen samt skadliga eller farliga substanser liksom med tillverkning och användning av dem avses detsamma som i 34 a kap. 4 a § i strafflagen. Med deltagande i utbildning avses på motsvarande sätt att man, på det sätt som avses i 34 a kap. 4 a §, lär sig att tillverka eller använda nämnda vapen och substanser eller övar sig i att tillverka eller använda dem.

Det kan vara fråga om att tillägna sig kunskaper eller tillämpa kunskaperna vid övning. Vid tillägnande av kunskaper är det fråga om att skaffa sig teoretiska kunskaper och studera erfarenhetssatser om tillverkning eller användning av sprängämnen, skjutvapen eller andra vapen, skadliga eller farliga substanser. Vid övning är det fråga om att omsätta de teoretiska kunskaperna och erfarenhetssatserna i praktiken t.ex. genom att bygga en bomb eller öva sig i att använda sprängämnen.

Enligt förslaget kan deltagande i utbildning för ett terroristbrott också avse utbildning i användningen av andra särskilda metoder och tekniker. Då är det fråga om inhämtande av sådana särskilda kunskaper eller färdigheter som på motsvarande sätt som t.ex. tillverkning eller användning av sprängämnen är ägnade att främja ett terroristbrott som orsakar sådan allvarlig fara eller stor skada som avses i 1 §. Inhämtande av sådana särskilda kunskaper och färdigheter kan t.ex. innebära att skaffa sig särskilda informationstekniska färdigheter om datorsystem eller datorprogram som gör det möjligt att tränga in i den allmänna trafikens samt kärnkraftverkens styrsystem samt att lära sig använda någon särskild utrustning som används i terrordåd, såsom att styra ett flygplan. Deltagandet i utbildning ska omfatta användning av sådana metoder eller tekniker. Deltagandet i utbildning i användningen av dessa metoder eller tekniker ska med avseende på utförandet av en terroristhandling till sin innebörd jämföras med deltagande i utbildning i tillverkning eller användning av sprängämnen, skjutvapen eller andra vapen, eller skadliga eller farliga

liga substanser. Ideologisk eller politisk utbildning ingår inte i rekvisiten.

I bestämmelsen om meddelande av utbildning i strafflagens 34 a kap. 4 a § har meddelande av utbildning inte begränsats till situationer där utbildning meddelas fysiskt till dem som befinner sig på samma plats. I den bestämmelsen har inte heller sättet på vilket utbildning meddelas särskilt begränsats på något annat sätt. I straffbestämmelsen om deltagande i utbildning har sättet på vilket någon deltar i utbildning beskrivits på samma allmänna nivå som i bestämmelsen om meddelande av utbildning.

När det gäller utbildning på terroristläger har den som meddelar utbildning och den som deltar i utbildning fysisk kontakt under utbildningen. Trots att terroristläger är av central betydelse när det gäller deltagande i utbildning, kan utbildning som sker under andra förhållanden också ha stor betydelse. Den tekniska utvecklingen gör det möjligt att utbilda sig även så att den som meddelar utbildning och den som deltar i utbildning inte fysiskt är närvarande på samma plats samtidigt. Utbildning som erhålls via teknisk utrustning kan vara lika effektiv och främja terroristbrott i lika stor utsträckning som den som erhålls på terroristläger. Utbildning med hjälp av teknisk utrustning kan t.ex. ske med hjälp av e-post och internet. Teknisk förbindelse kan också åstadkommas med bild- och ljudöverföring.

Vid brottet deltagande i utbildning för ett terroristbrott ska det vara fråga om deltagande i utbildning på det sätt som avses i 4 a §. Uttrycket ”på det sätt som avses i 4 a §” inbegriper att personen deltar i utbildning under ledning av den som meddelar utbildning. Till exempel enbart självstudier som sker på internet genom att man utnyttjar information och instruktioner som lagts upp av någon annan samt med hjälp av andra informationskällor är inte deltagande i utbildning för ett terroristbrott.

För ansvar för sådant deltagande i utbildning som föreslås i 4 b § förutsätts det dock inte t.ex. att någon kan dömas till straff för sådant meddelande av utbildning som avses i 4 a §. Till exempel när en person deltar i utbildning på ett terroristläger förutsätts det inte att någon av utbildarna döms till straff.

Det räcker med att det är klart att den som deltar i utbildning har tagit emot sådan utbildning som avses i 4 a §.

Det föreslås att karaktären av terroristbrott och gärning av förberedande karaktär i fråga om deltagande i utbildning uttrycks med ett subjektivt rekvisit som ingår som ett viktigt element i brottsbeskrivningen. Enligt detta rekvisit förutsätter straffrättsligt ansvar att den som deltar i utbildning handlar på det sätt som avses i brottsbeskrivningen i avsikt att begå ett brott som avses i strafflagens 34 a kap. 1 § 1 mom. 2—7 punkten eller 2 mom. Rekvisitet är detsamma som i kapitlets 2 § om förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte. Endast sådan utbildning som en person deltar i i sådan avsikt som krävs enligt det subjektiva rekvisit som ingår i brottsbeskrivningen kan bedömas som sådant deltagande i utbildning för ett terroristbrott som avses i 4 b §.

Det subjektiva rekvisitet uttrycker att avsikten med deltagandet i utbildning uttryckligen ska vara att begå ett brott som nämns i rekvisitet. Den som deltar i utbildning ska ha beslutat att begå ett sådant brott. Det räcker dock att han eller hon, när han eller hon tog del i utbildningen, hade beslutat att begå något brott som är straffbart enligt kapitlets 1 § 1 mom. 2—7 punkten eller 2 mom. Det måste vara fråga om en konkret och tillräckligt individualiserad gärning. Endast en allmän kapacitet att vid behov begå ett brott som nämns i bestämmelsen räcker inte. Ett brott som begås i terroristiskt syfte behöver emellertid inte i det skede då personen deltar i utbildning ha preciserats i detalj t.ex. i fråga om tidpunkten för när gärningen begås eller den person eller den plats som är föremål för gärningen eller andra motsvarande omständigheter. Vid en bedömning av om brottet har konkretiserats tillräckligt kan som tolkningshjälpmedel utnyttjas de utgångspunkter utifrån vilka det bedöms om det huvudbrott som är föremål för anstiftan och medhjälp är tillräckligt individualiserat. Den gärning som planeras kan alltså också falla under de alternativa brottsbeteckningarna. För att straffansvar ska uppkomma räcker det däremot inte att en person har deltagit i utbildning i något annat brottsligt syfte. Om det subjektiva rekvisit som brottet förutsätter inte uppfylls är

förfaringssättet inte straffbart, om det inte uppfyller förutsättningarna för något annat brott, såsom skjutvapenbrott.

Brottsbeskrivningen är uppfylld när personen har börjat ta del av i bestämmelsen avsedd utbildning i den avsikt som nämns i brottsbeskrivningen. Deltagande i utbildning är ett brott som i allmänhet uppfyller brottsbeskrivningen rätt snabbt efter det att deltagandet i utbildning i enlighet med brottsbeskrivningen inleds i ovannämnda avsikt. Straffbarhet förutsätter inte att personen uppnår ett visst kunnande eller vissa färdigheter. Även avsiktsrekvisitet uttrycker dock att deltagandet i utbildning ska ske på allvar. Till exempel det att deltagandet i utbildningen avbryts innan utbildningen har avslutats på grund av att myndigheterna förhindrar att verksamheten på ett terroristiskt utbildningsläger får fortsätta utgör inget hinder för uppfyllandet av brottsbeskrivningen. Arten och omfattningen av den utbildning som inhämtats ska beaktas vid bestämmandet av straffet.

Deltagande i utbildning för ett terroristbrott förutsätter uppsåt. Innebörden av uppsåtet bestäms enligt de allmänna principer som gäller detta. Den som deltar i utbildning ska således på det sätt som förutsätts för uppsåt vara medveten om de omständigheter som uppfyller brottsbeskrivningen. Dessutom ska brottet uppfylla ovan beskrivna avsiktsrekvisit, som omfattar ett förhöjt krav på uppsåtlighet.

Bestämmelsen innehåller en subsidiaritetsklausul, och vid tillämpningen av bestämmelsen ska också i övrigt de allmänna utgångspunkter som gäller sammanträffande av brott beaktas. Enligt subsidiaritetsklausulen ska straff för deltagande i utbildning för ett terroristbrott dömas ut, om inte gärningen utgör ett brott enligt kapitlets 1 eller 2 §. Enligt grunderna för systemet i fråga om sammanträffande av brott gäller att en person som dömts för ett fullbordat brott inte dessutom särskilt kan dömas för tidigare stadier av samma brott, dvs. för försök eller förberedelse eller brott av förberedande karaktär, såtillvida dessa har kriminaliserats. Deltagande i utbildning för ett terroristbrott är ett brott av förberedande karaktär. Om agerandet uppfyller förutsättningarna för ansvar för ett i 1 §

avsett brott som begåtts i terroristiskt syfte eller ett försök till det, tillämpas i första hand de bestämmelser som gäller dessa. Också när det gäller förhållandet mellan förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte och deltagande i utbildning för ett terroristbrott tillämpas en subsidiaritetsklausul. Deltagande i utbildning kan gälla användning av skjutvapen, och innehav av skjutvapen är en form av förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte. Deltagande i utbildning kan gälla tillverkning av sprängämnen, och tillverkning av sprängämnen är en gärningsform som faller under förberedelse. Om en gärning som gäller deltagande i utbildning är straffbar också som förberedelse tillämpas 2 §.

Frågan om huruvida deltagande i utbildning för ett terroristbrott ska bedömas som ett eller flera brott som gäller deltagande i utbildning bestäms enligt de allmänna principerna för antalsräkning av brott. Sådana delar av en utbildning som syftar till en och samma terroristhandling utgör i regel ett enda deltagande i utbildning för ett terroristbrott. Detsamma gäller olika delar av en viss utbildningshelhet. I detta fall kan det t.ex. vara fråga om en person som först deltar i en teoretisk utbildning på en ort och strax därefter förflyttar sig till en annan ort för praktisk utbildning i samma ämne.

Enligt 1 kap. 7 § 3 mom. i strafflagen tillämpas finsk lag oberoende av lagen på gärningsorten även på brott enligt strafflagens 34 a kap. som har begåtts utanför Finland. Bestämmelsen ska således också gälla deltagande i utbildning för ett terroristbrott.

Straffet för deltagande i utbildning för ett terroristbrott föreslås vara böter eller fängelse i tre år. Vid bestämmandet av straff och straffmätning är det på normalt sätt straffvärdet för gärningen som är det centrala. Straffet ska enligt strafflagens 6 kap. 4 § mätas ut så att det står i ett rättvist förhållande till hur skadligt och farligt brottet är, motiven till gärningen samt gärningsmannens av brottet framgående skuld i övrigt.

Straffvärdet när det gäller brott i form av deltagande i utbildning kan variera mycket. När det gäller hur skadlig eller farlig en gärning är ska vikt fästas vid den betydelse deltagandet i utbildning har med tanke på den

planerade terroristhandlingen. För det första har karaktären av det planerade terroristbrottet och sannolikheten för att brottet ska ske betydelse. För det andra ska man beakta arten och omfattningen av deltagandet i utbildning samt vilken betydelse deltagandet i utbildning har med tanke på utförandet av terroristhandlingen. Ju mer omfattande den utbildning som personen deltar i är och ju skadligare effekter det är meningen att orsaka vid det planerade terroristbrottet genom de kunskaper och färdigheter som förvärvats genom utbildningen, desto mer klandervärd kan deltagandet i utbildningen anses vara.

På bedömningen inverkar också hur svårt det är att få sådan information och utbildning på något annat sätt. Utbildningen på terroristläger är ofta mångsidigare och mer övergripande och därmed också farligare med tanke på den planerade terroristhandlingen än terroristutbildning under andra förhållanden. Vid bestämmande av straffet ska även bl.a. graden av uppsåtlighet beaktas.

Förberedelsebrott och brott av förberedande karaktär är förstadium till brott och sker till och med tidigare än försök till brott. En person kan befrias från ansvar för ett försök till brott enligt bestämmelserna om avstående från försök och verksam ånger i 5 kap. 2 § i strafflagen. Det kan framstå som inkonsekvent om en sådan befrielse inte är möjlig i samband med ett förstadium till ett brott, som ju föregår försök. Denna fråga har uttryckligen reglerats i strafflagens 21 kap. 6 a § 2 mom. om förberedelse till grovt brott mot liv eller hälsa. I fråga om deltagande i utbildning för ett terroristbrott föreslås inga sådana bestämmelser med beaktande bl.a. av att den som deltagit i utbildning i fråga om ett sådant brott sällan helt kan eliminera betydelsen av sin redan genomförda utbildningsverksamhet. De omständigheter som avses i nämnda bestämmelse bör dock beaktas vid bestämmande av straffet och vid bedömningen av möjligheterna att avstå från åtgärder i fråga om deltagande i utbildning för ett terroristbrott.

4 c §. Rekrytering för ett terroristbrott. Det föreslås att den straffbestämmelse som nu ingår i 4 b § flyttas utan ändringar i sak till den nya paragrafen.

5 §. Finansiering av terrorism. I nuvarande 2 mom. konstateras det att för finansiering av terrorism döms även den som direkt eller indirekt tillhandahåller eller samlar in tillgångar för att finansiera eller med vetskap om att de ska användas till att finansiera brott som avses i 1 §. Det föreslås att slutet av momentet ändras så att med tillgångarna finansieras ett brott som avses i 1—4 eller 4 a—4 c §. Genom att momentet ändras på detta sätt utvidgas finansiering av terrorism alltså till att gälla gärningar som avser förberedelse till och främjande av brott som begåtts i terroristiskt syfte, till vissa delar också gärningar som främjar förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte.

De delar i momentet där gärningsformerna för finansiering beskrivs ändras inte. Med uttrycket "tillgångar" avses i regel all slags egendom som har ett ekonomiskt värde. Egendomen kan vara materiell eller immateriell, lös eller fast. Med tillhandahållande av tillgångar avses t.ex. tillhandahållande av pengar till en person eller en sammanslutning som begår terroristhandlingar. Straffbart indirekt tillhandahållande av tillgångar kan det bli fråga om t.ex. vid tillhandahållande av tillgångar till en annan med vetskap om att denna kommer att överlåta dem till en tredje part, som har för avsikt att utföra en sådan handling som nämns i det föreslagna 2 mom. Insamling av tillgångar kan däremot innebära att direkt skaffa medel t.ex. genom att ordna en insamling.

Enligt det subjektiva rekvisitet för finansiering av terrorism ska tillgångar tillhandahållas eller samlas in "för att finansiera eller med vetskap om att de ska användas till att finansiera ett brott som avses i 1—4 eller 4 a—4 c §". Straffansvaret förutsätter även enligt den gällande bestämmelsen att motsvarande subjektiva omständigheter bevisas. Enligt den ändrade ordalydelsen ("ett brott") ska också finansiering av ett enskilt terroristbrott utgöra finansiering av terrorism. Det terroristbrott som finansieras och som är föremål för avsikt och vetskap i enlighet med det subjektiva rekvisitet behöver inte ha preciserats i detalj t.ex. i fråga om tidpunkten eller platsen för gärningen. I de fall som avses i momentet ska straffbarhet inte heller i fortsättningen förutsätta att tillgångarna verkligen används

för ett terroristbrott som det hänvisas till i momentet.

Om tillhandahållande eller insamling av tillgångar inte på det sätt som förutsätts i momentet kan kopplas till ett brott som avses i 1—4 eller 4 a—4 c §, kan det vara fråga om sådan finansiering av terroristgrupp som avses i 5 a §.

I fråga om sammanträffande av brott ska de allmänna principerna som gäller detta tillämpas. Om en person genom olika handlingar har finansierat flera olika i 1 § avsedda brott som begåtts i terroristiskt syfte, kan det vara fråga om flera finansieringsbrott. Om någon finansierar flera former av förberedelser där avsikten är att begå ett visst brott i terroristiskt syfte, är det i regel fråga om ett enda finansieringsbrott.

Straffskalan för finansiering av terrorism är fängelse i minst fyra månader och högst åtta år, vilket är strängt. Maximistraffet baserar sig på 2002 års rambeslut. Frågan om att maximistraffet för finansiering av terrorism redan nu är strängare än maximistraffet för vissa terroristbrott som finansieras har behandlats i allmänna motiveringen. Enligt förslaget ska förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte och deltagande i utbildning för ett terroristbrott vara sådana brott som finansiering av terrorism kan avse. Också för dessa brott är straffskalan lindrigare än för finansiering av terrorism. Verksamhet som skapar förutsättningar för brottet, såsom finansiering, ska i regel inte bestraffas strängare än det brott som finansieringen riktas till. Så är det också i det fall att det brott som finansieras är ett brott av förberedande karaktär. I sådana fall utgör det föreskrivna maximistraffet för det brott som finansieras i praktiken den övre gränsen för det straff som döms ut för finansiering av det brottet.

För finansiering av terrorism har det föreskrivits ett minimistraff på fyra månaders fängelse. I denna proposition föreslås det att det brott som finansiering av terrorism riktas till också kan vara förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte och deltagande i utbildning för ett terroristbrott. När det gäller dessa tidiga stadier av terroristbrott kan det enligt straffskalan dömas ut böter. Den utgångspunkt som beskrivs ovan gäller också minimistraffen. Enligt den kan det för finan-

siering av terrorism i princip dömas ut ett fängelsestraff som är kortare än det föreskrivna minimistraffet på fyra månader eller till och med böter. I bestämmelserna om lindrigare straffskala i 6 kap. 8 § 4 mom. i strafflagen föreskrivs att om det föreskrivna strängaste straffet för ett brott är fängelse på viss tid, kan domstolen i fall som avses i denna paragraf döma till böter i stället för fängelse, om det finns särskilt vägande skäl för detta. Enligt 6 kap. 8 § 1 mom. 5 punkten i strafflagen är en sådan grund för lindrigare straffskala och, om 4 mom. blir tillämpligt, utdömande av bötesstraff att det på grunder som nämns i 6 kap. 6 eller 7 § i strafflagen eller på andra exceptionella grunder finns särskilda skäl, som ska nämnas i domen. När straffvärdet för gärningen och systematiska skäl i de fall som beskrivs ovan förutsätter ett kortare fängelsestraff än vad minimistraffet är eller bötesstraff kan det vara fråga om en grund enligt strafflagens 6 kap. 8 § 1 mom. 5 punkten.

Straffet bestäms med hänsyn till de ovan nämnda allmänna utgångspunkterna enligt de allmänna principerna för bestämmande av straff. Utgångspunkten för bestämmande av straff är straffvärdet för brottet. Straffet ska mätas ut så att det står i ett rättvist förhållande till hur skadligt och farligt brottet är, motiven till gärningen samt gärningsmannens av brottet framgående skuld i övrigt. Vid fastställandet av straffvärdet för finansiering av terrorism ingår två centrala element. För det första ska man beakta hur allvarligt det brott som finansieras är, inklusive sannolikheten för att det begås. För det andra ska vikt fästas vid den betydelse som den finansiering som kan tillräknas gärningsmannen enligt gärningsmannens uppfattning hade med tanke på det brott som finansierades. I detta sammanhang är framför allt finansieringens belopp av betydelse. Sambandet mellan finansiering av terroristbrott och själva brottet är svagare än när det gäller medhjälp. Därför har det ansetts att nivån på det straff som döms ut för medhjälp till ett terroristbrott kan utgöra ett jämförelseobjekt vid bestämmande av straff för finansiering av ett terroristbrott. Om det brott som finansieras inte i sig självt är ett brott som begåtts i terroristiskt syfte, utan ett brott enligt 34 a kap. i strafflagen

som kommer i fråga som föremål för finansiering och som utgör förberedelse till eller främjar ett brott som begås i terroristiskt syfte, ska det vid bestämmandet av straffvärdet på motsvarande sätt också tas hänsyn till hur allvarligt och sannolikt det brott som i det sista skedet begås i terroristiskt syfte är lik-som till betydelsen av finansieringen av det förberedande eller främjande brottet med tanke på brottet i slutfasen.

I tidigare regeringspropositioner har det också framförts en möjlighet att döma ut ett straff som ligger under straffskalan eller avstå från att döma ut ett straff. Detta har att göra med bl.a. att brottsbeskrivningen för finansiering av terrorism inte förutsätter något minimibelopp i fråga om de tillgångar som tillhandahålls eller samlas in. Denna synpunkt framhävs särskilt nu, då bestämmelsen om finansiering av terrorism i 34 a kap. 5 § 2 mom. i strafflagen utvidgas till att utöver 1 § i kapitlet också gälla de brott som avses i 2—4 c § i kapitlet. Av betydelse vid denna bedömning är också de ovannämnda systematiska omständigheter som gäller straffskalor, när straffskalan för det brott som finansieras är mildare än den som föreskrivs för finansiering av terroristbrott.

I 3 mom. som gäller försök till brott föreslås inga ändringar.

I 34 a kap. 5 § 4 mom. i strafflagen ingår en subsidiaritetsklausul. I det gällande momentet konstateras att vad som ovan föreskrivs i paragrafen inte tillämpas om gärningen utgör brott enligt 1 mom. 1—5 punkten eller försök till eller delaktighet i ett sådant brott eller enligt 1 eller 2 § eller om strängare straff för gärningen bestäms på något annat ställe i lag. Det föreslås att momentet ändras så att det förutom till 1 och 2 § i kapitlet också hänvisas till den föreslagna 4 b § om deltagande i utbildning för ett terroristbrott.

Detta beror på den föreslagna ändringen av kapitlets 5 § 2 mom. där det i fråga om finansieringsobjektet förutom till nuvarande 1 § dessutom hänvisas till 2—4 c §. Finansieringen kan vara en så väsentlig del av fullbordandet av det brott som finansieras att finansören rentav kan betraktas som en medgärningsman i det brott som finansieras. I så fall kan gärningen uppfylla både förutsätt-

ningarna för det brott som finansieras och förutsättningarna för sådan finansiering av terrorism som avses i 5 § 2 mom. Att företräde ges åt bestraffning av det centrala elementet i den brottsliga verksamheten, dvs. det brott som finansieras, och inte finansieringsbrottet, där grunden för straffbarheten består i att skapa förutsättningar för det brott som finansieras, är naturligt i synnerhet när straffskalan för huvudbrottet är mildare än straffskalan för det brott som skapar förutsättningarna. Med beaktande av att sambandet mellan finansieringen och själva brottet är svagare än när det är fråga om medhjälp och att straffbarheten för finansiering inte förutsätter att huvudbrottet begås, ges även annan delaktighet i de brott som finansieras än medgärningsmannaskap företräde. Av detta följer att det finns anledning att utsträcka subsidiaritetsklausulen i 5 § 4 mom. till att gälla också 4 b §, för vilken straffskalan är mildare än för 5 §.

I strafflagens 34 a kap. 4 § om främjande av en terroristgrupps verksamhet, 4 a § om meddelande av utbildning för ett terroristbrott och 4 b § om rekrytering för ett terroristbrott (4 c § i förslaget) ingår en subsidiaritetsklausul, enligt vilken straff ska dömas ut för brottet i fråga, om gärningen inte utgör brott enligt 1 eller 2 § eller om ett lika strängt eller strängare straff för gärningen inte bestäms på något annat ställe i lag. Eftersom straffskalan är densamma också i 5 § om finansiering av terrorism, finns det ingen anledning att utvidga subsidiaritetsklausulen i 5 § 4 mom. så att den också hänvisar till nämnda paragrafer. När det gäller förhållandet mellan finansiering av terrorism och kapitlets 3 § om ledande av terroristgrupp tillämpas de allmänna principerna i fråga om sammanträffande av brott.

Dessutom föreslås i den finskspråkiga 5 § 4 mom. teknisk ändring så, att i stället för ordet ”siitä” används ordet ”teosta” och i det svenskspråkiga 4 mom. så, att orden ”utgör brott” läggs till.

5 a §. Finansiering av terroristgrupp. I syfte att komplettera straffbestämmelserna om finansiering av terrorism och av de orsaker som närmare utreds i allmänna motiveringen föreslås det en ny straffbestämmelse om finansiering av terroristgrupp.

Den som direkt eller indirekt tillhandahåller eller samlar in tillgångar till en terroristgrupp som avses i 6 § 2 mom. i strafflagen med vetskap om gruppens karaktär som terroristgrupp gör sig enligt förslaget skyldig till finansiering av terroristgrupp. Enligt det sistnämnda momentet avses med terroristgrupp en strukturerad grupp, inrättad för en viss tid, bestående av minst tre personer, som handlar i samförstånd för att begå brott som avses i 1 §.

Med tillgångar avses detsamma som i 5 § om finansiering av terrorism. På motsvarande sätt avses med direkt eller indirekt tillhandahållande och insamling av tillgångar detsamma som i 5 § om finansiering av terrorism. Vid tillhandahållande av tillgångar är det oftast fråga om användning av egna tillgångar. Tillgångar kan också tillhandahållas indirekt så att personen ger tillgångarna till någon annan i syfte att de ska ges till en terroristgrupp, och denne ger dem till en terroristgrupp. Vid insamling av tillgångar till en terroristgrupp är det däremot fråga om att till sitt förfogande få andras tillgångar i syfte att göra dem tillgängliga för en terroristgrupp. Vid insamling kommer tillgångarna från fler än ett håll. Insamlarna behöver inte nödvändigtvis vara fler än en till antalet, men insamlingsverksamheten ska till sin natur vara strukturerad.

Finansieringen ska rikta sig till en terroristgrupp som avses i kapitlets 6 § 2 mom. Brottet har i fråga om tillhandahållande av tillgångar fullbordats när terroristgruppen har fått tillgångarna till sitt förfogande. I fråga om insamling av tillgångar fullbordas brottet när insamlaren har fått tillgångar till sitt förfogande av flera personer och insamlaren har för avsikt att tillgångarna ska ges till en terroristgrupp. Insamlaren ska således på förhand ha bestämt att han eller hon samlar in tillgångar till en terroristgrupp och att tillgångarna ges till en terroristgrupp. Däremot är det inte nödvändigt att han eller hon uttryckligen själv ger tillgångarna till terroristgruppens förfogande.

Till skillnad från finansiering av terrorism enligt 5 § riktar sig finansieringen av en terroristgrupp alltså inte till ett terroristbrott som avses i 34 a kap i strafflagen, utan till en terroristgrupp som avses i 6 § 2 mom. i kapit-

let. Det behöver alltså inte utredas om tillgångarna har tillhandahållits eller samlats in för ett terroristbrott. Det räcker att tillgångarna på det sätt som beskrivits ovan tillhandahålls eller samlas in till en terroristgrupp som avses i 6 § 2 mom.

En central grund för att finansiering av terroristgrupp ska vara straffbart är att när tillgångarna har getts till en terroristgrupp, är det inte längre möjligt att ha effektiv kontroll över att tillgångarna slutligen används för ett acceptabelt syfte. Även om syftet inte skulle vara att finansiera terroristbrott, kan tillgångarna trots allt komma att användas för det. Dessutom har det ansetts att även om de tillgångar som gjorts tillgängliga för en terroristgrupp skulle gå till ett acceptabelt ändamål, kan detta i sin tur medföra att terroristgruppen har möjlighet att använda andra tillgångar för terroristbrott. En sådan slutledning kan inte göras på alltför förenklade grunder, men det är motiverat att en ökning av en terroristgrupps potential att begå ett brott, på det sätt som avses i brottsbeskrivningen, är straffbart. För att det ska vara straffbart att ställa tillgångar till förfogande för en terroristgrupp ska dessa tillgångar innebära ökad potential att begå terroristbrott. Så är det också i allmänhet, men t.ex. tillgångarnas art är av betydelse vid denna bedömning.

Ett brott förutsätter rättsstridighet. Finansiering av terroristgrupp kan i regel anses rättsstridigt, och ett rättsstridighetsrekvisit behöver inte införas i straffbestämmelsen. Detta utesluter inte att kravet på rättsstridighet i ett enskilt fall, t.ex. enligt internationell humanitär rätt, inte uppfylls.

Finansiering av terroristgrupp är ett brott som förutsätter uppsåtlighet. Innebörden av uppsåtlighet bestäms enligt de allmänna principerna i detta avseende. Brottet omfattar dock ett förhöjt krav på uppsåtlighet i det avseendet att gärningsmannen visste att mottagaren av finansieringen är en sådan terroristgrupp som avses i 34 a kap. 6 § 2 mom. i strafflagen. För att finansiering av terrorism ska vara straffbart krävs det alltså att gärningsmannen uttryckligen är medveten om gruppens karaktär som terroristgrupp i enlighet med definitionen i kapitlets 6 § 2 mom. En viktig grund för att en allmän finansiering ska vara klandervärd är att personen anser

det vara säkert, dvs. att det står alldeles klart för honom eller henne, att mottagaren av tillgångarna uttryckligen är en sådan terroristgrupp som definieras i 6 § 2 mom. Att ställa detta uttryckliga krav på vetskap är viktigt också med tanke på rättssäkerheten för den som tillhandahåller och samlar in tillgångar. I enlighet med vad som konstaterats ovan förutsätter dessutom insamling av tillgångar till en terroristgrupp att gärningsmannens avsikt är att tillgångarna ställs till förfogande för terroristgruppen. Till övriga delar är det fråga om uppsåtlighet som bestäms enligt de innehållsmässigt allmänna principerna i förhållande till de omständigheter som konstituerar brottet.

Straffet bestäms enligt de allmänna bestämmelserna i 6 kap. i strafflagen. Utgångspunkten är att straffet ska bestämmas utifrån straffvärdet, dvs. i förhållande till hur skadligt och farligt brottet är, motiven till gärningen samt gärningsmannens av brottet framgående skuld i övrigt. Det väsentliga är vilken betydelse handlingen enligt gärningsmannens uppfattning har för gruppens potential att begå brott.

Det föreslås att försök till finansiering av terroristgrupp kriminaliseras i 2 mom. På försök till finansiering av terroristgrupp tillämpas de allmänna bestämmelserna om försök till brott i 5 kap. i strafflagen. Försök till brott kan det när det gäller gärningssättet tillhandahållande av tillgångar vara fråga om när tillgångarna ännu inte har nått fram till den terroristgrupp som avses i 6 § 2 mom. När det gäller gärningssättet insamling kan det vara fråga om försök när gärningsmannen har påbörjat insamlingen i avsikt att de insamlade tillgångarna ges till en terroristgrupp, men brottet ännu inte har fullbordats på ovan beskrivet sätt. Försök till brott förutsätter i enlighet med de allmänna bestämmelserna i 5 kap.1 § i strafflagen att gärningsmannen har börjat begå brottet och åstadkommit sådan fara som avses i bestämmelsen. Försök till brott har samband med ansvarsfrihetsgrunderna i 5 kap. 2 § i strafflagen.

I 3 mom. föreslås en subsidiaritetsklausul. Enligt den ska bestämmelserna om finansiering av terroristgrupp och försök till det inte tillämpas om gärningen utgör brott enligt 5 §

eller 46 kap. 1—3 § eller om ett lika strängt eller strängare straff för gärningen bestäms på något annat ställe i lag. Företräde har enligt bestämmelsen för det första det straffrättsliga ansvaret enligt strafflagens 34 a kap. 5 § om finansiering av terrorism. Om gärningen uppfyller förutsättningarna för ett regleringsbrott enligt 46 kap. 1—3 § i strafflagen tillämpas de bestämmelserna. Detta är motiverat med tanke på att straffbestämmelsen om finansiering av terroristgrupp är av kompletterande karaktär och att regleringsbrotten i detta sammanhang utgör en del av en regleringshelhet med vilken man genomför europeiska och internationella förpliktelser och mekanismer som hänför sig till terrorism. Bestämmelsen ska inte heller tillämpas om ett lika strängt eller strängare straff för gärningen bestäms på något annat ställe i lag. Även försök och medverkan till ett brott som har företräde ska ha företräde.

1.2 Tvångsmedelslagen

10 kap. Hemliga tvångsmedel

3 §. Teleavlyssning och dess förutsättningar. I 2 mom. 11 punkten föreskrivs om terroristbrott. Teleavlyssning får användas vid utredningen av dessa. Det föreslås att det i punkten tas in deltagande i utbildning för ett terroristbrott och finansiering av terroristgrupp. Straffskalan för brotten i fråga ska vara böter eller fängelse i högst tre år. Förutsättningarna för straffansvar kan föreligga även i mindre allvarliga fall. För att dessa brott som grundbrott för tvångsmedel som ingriper kraftigt i privatlivet bättre ska vara jämförbara med de andra grundbrott som avses i momentet, ska en ytterligare förutsättning uppställas för brottets allvar, enligt vilken det ska vara fråga om en i den mån allvarlig gärning att den förutsätter fängelsestraff. Faktumet att en gärning är så allvarlig att den förutsätter fängelsestraff betyder inte att det är sannolikt att det för gärningen kommer att dömas ut t.ex. ett ovillkorligt fängelsestraff. Kriteriet syftar till att gärningen är så allvarlig att den inte kan sonas med böter. Användningen av detta tvångsmedel kräver självfallet även att de andra förutsättningarna för användning av tvångsmedlet fö-

religger, t.ex. kravet på proportionalitet. De flesta brott som avses i paragrafen är till följd av hänvisningen i 27 § 2 mom. i kapitlet samtidigt grundbrott för användning av täckoperationer.

6 §. Teleövervakning och dess förutsättningar. Det föreslås att det i 2 mom. 6 punkten tas in deltagande i utbildning för ett terroristbrott och finansiering av terroristgrupp. I punkten nämns i nuläget förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte. De brott som avses i momentet är till följd av hänvisningarna i 8 § och 10 § 2 mom. samtidigt grundbrott för inhämtande av lägesuppgifter och inhämtande av basstationsuppgifter.

14 §. Förtäckt inhämtande av information och dess förutsättningar. Det föreslås att det i 2 mom. 4 punkten tas in deltagande i utbildning för ett terroristbrott och finansiering av terroristgrupp. Kravet som gäller grundbrott kompletteras vid dessa brott med ett krav som gäller brottets allvar såsom vid teleavlyssning. I punkten nämns i nuläget förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte.

16 §. Teknisk avlyssning och dess förutsättningar. Det föreslås att det i 3 mom. 3 punkten tas in deltagande i utbildning för ett terroristbrott och finansiering av terroristgrupp. Kravet som gäller grundbrott kompletteras vid dessa brott med ett krav som gäller brottets allvar såsom vid teleavlyssning. I punkten nämns i nuläget förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte. De brott som avses i momentet är till följd av hänvisningen i 19 § 4 mom. samtidigt grundbrott för optisk observation av hemfridskyddade platser och av en person som berövats sin frihet på grund av brott samt till följd av hänvisningarna i 21 § 3 mom. och 23 § 3 mom. samtidigt grundbrott för teknisk spårning av en person och teknisk observation av utrustning.

1.3 Polislagen

5 kap. Hemliga metoder för inhämtande av information

3 §. Hemligt inhämtande av information för att avslöja brott. Det föreslås att paragrafen ändras så att det i 12 punkten nämns deltagande i utbildning för ett terroristbrott. I

och med denna ändring blir den nuvarande 12 och 13 punkten i paragrafen 13 och 14 punkt. I den nya 15 punkten ska finansiering av terroristgrupp nämnas. För nya grundbrott gäller kravet på brottets allvar som det redogörs för ovan i samband med 10 kap. 3 § i tvångsmedelslagen.

5 §. Teleavlyssning och dess förutsättningar. I 2 mom. föreskrivs om brott i fråga om vilka det är tillåtet att använda teleavlyssning för att förhindra dem. Det föreslås att momentet ändras så att det i 12 punkten nämns deltagande i utbildning för ett terroristbrott. I och med denna ändring blir den nuvarande 12 och 13 punkten i momentet 13 och 14 punkt. I den nya 15 punkten ska finansiering av terroristgrupp nämnas. För nya grundbrott gäller kravet på gärningens allvar som det redogörs för ovan i samband med 10 kap. 3 § i tvångsmedelslagen.

8 §. Teleövervakning och dess förutsättningar. Det föreslås att det i 2 mom. 6 punkten tas in deltagande i utbildning för ett terroristbrott och finansiering av terroristgrupp. I punkten nämns i nuläget förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte. De brott som avses i paragrafen är till följd av hänvisningen i 11 § 2 mom. samtidigt grundbrott för inhämtande av basstationsuppgifter.

15 §. Förtäckt inhämtande av information och dess förutsättningar. Det föreslås att det i 2 mom. 4 punkten tas in deltagande i utbildning för ett terroristbrott och finansiering av terroristgrupp. För nya grundbrott gäller kravet på gärningens allvar som det redogörs för ovan i samband med 10 kap. 3 § i tvångsmedelslagen. I punkten nämns i nuläget förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte.

17 §. Teknisk avlyssning och dess förutsättningar. Det föreslås att det i 4 mom. 3 punkten tas in deltagande i utbildning för ett terroristbrott och finansiering av terroristgrupp. För nya grundbrott gäller kravet på gärningens allvar som det redogörs för ovan i samband med 10 kap. 3 § i tvångsmedelslagen. I punkten nämns i nuläget förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte. De brott som avses i momentet är till följd av hänvisningen i 19 § 4 mom. samtidigt grundbrott för optisk observation av hemfridskyddade utrymmen och andra platser och av

personer som berövats sin frihet på grund av brott samt till följd av hänvisningarna i 21 § 3 mom. och 23 § 3 mom. samtidigt grundbrott för teknisk spårning av en person och teknisk observation av utrustning.

2 Ikraftträdande

Lagarna avses träda i kraft så snart som möjligt.

3 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

I denna proposition föreslås det att grunden för att brott som gäller terrorism ska vara straffbara utvidgas i tre hänseenden. För det första föreslås det att deltagande i utbildning för ett terroristbrott ska kriminaliseras. För det andra föreslås det i propositionen att strafflagens 34 a kap. 5 § 2 mom. om finansiering av terrorism utvidgas så att det utöver finansiering av brott som begåtts i terroristiskt syfte och som avses i 1 § i kapitlet även ska gälla finansiering av de brott som avses i 2–4 c § i kapitlet. För det tredje ska strafflagens 34 a kap. kompletteras med en bestämmelse om finansiering av terroristgrupp.

Det är mycket exceptionellt att kriminalisera studier som gäller viss information och vissa färdigheter. En sådan kriminalisering har drag av censur, eftersom man genom kriminaliseringen reglerar vilket slags information människor har rätt att ta emot och vilken information de inte har rätt att ta emot. Enligt 12 § 1 mom. i grundlagen har var och en yttrandefrihet. Till yttrandefriheten hör enligt bestämmelsen rätten att framföra, sprida och ta emot information, åsikter och andra meddelanden utan att någon i förväg hindrar detta. Närmare bestämmelser om yttrandefriheten utfärdas genom lag.

Även enligt artikel 10.1 i Europakonventionen (FördrS 19/1990) innefattar yttrandefriheten frihet att ta emot och sprida uppgifter utan inblandning av offentliga myndigheter. Enligt artikel 10.2 kan utövandet av yttrandefriheten dock underkastas sådana formföreskrifter, villkor, inskränkningar eller straffpåföljder som är nödvändiga i ett demokratiskt samhälle med hänsyn till bl.a. den

allmänna säkerheten och förebyggandet av brott.

Kriminaliseringen av deltagande i utbildning för ett terroristbrott och den därtill hörande möjligheten att använda hemliga tvångsmedel i enlighet med tvångsmedelslagen och hemliga metoder för inhämtande av information i enlighet med polislagen kan även gälla skyddet för privatlivet, som tryggas i 10 § i grundlagen, och mötes- och föreningsfriheten, som tryggas i 13 § i grundlagen. Enligt 10 § 1 mom. i grundlagen är vars och ens privatliv, heder och hemfrid tryggade. Närmare bestämmelser om skydd för personuppgifter utfärdas genom lag. Enligt 10 § 2 mom. i grundlagen är brev- och telefonhemligheten samt hemligheten i fråga om andra förtroliga meddelanden okränkbara. Enligt 13 § 1 mom. i grundlagen har var och en rätt att utan tillstånd anordna sammankomster och demonstrationer samt att delta i sådana. Enligt grundlagens 9 § 1 mom. om rörelsefrihet har dessutom finska medborgare samt utlänningar som lagligen vistas i landet rätt att röra sig fritt inom landet och att där välja bostadsort. Enligt 2 mom. har var och en rätt att lämna landet. Denna rätt kan begränsas genom lag, om det är nödvändigt för att säkerställa rättegång eller verkställighet av straff eller för att säkerställa att skyldigheten att försvara landet fullgörs.

Motsvarande bestämmelser som i 10 och 13 § i grundlagen finns i artiklarna 8 (skydd av privat- och familjeliv) och 11 (frihet att delta i sammankomster samt föreningsfrihet) i Europakonventionen. Enligt artiklarna är undantag även till dessa delar möjliga t.ex. när det är nödvändigt i ett demokratiskt samhälle med hänsyn till den allmänna säkerheten och förebyggandet av brott.

När det gäller deltagande i utbildning är informationen och färdigheterna i fråga till stor del möjliga att skaffa på laglig väg och delvis till och med genom konventionella metoder, t.ex. genom att ta del av litteratur och göra militärtjänst. Utbildning kan förutom i fysiska utbildningsmiljöer, såsom terroristläger, skaffas även t.ex. via internet. Dessa faktum utgör en utmaning för kriminaliseringen av deltagande i utbildning. Ett verkligt effektivt förhindrande av och ingripande i det deltagande i utbildning som avses här skulle kräva

en ytterst omfattande övervakning samt en ytterst omfattande observation av människor liksom att möjligheterna att lämna landet och att hantera skjutvapen och anskaffningen av vissa farliga eller skadliga produkter skulle begränsas eller förhindras på ett sätt som är klart mer långtgående än i nuläget. Detta skulle vara problematiskt med tanke på ett demokratiskt samhälle. Förhindrande av terroristbrott ska uppnås så att man håller sig inom ramen för proportionalitetsprincipen. Dessutom ska det kunna krävas att kriminaliseringen är effektiv, och det straffbara förfarandet ska i enlighet med legalitetsprincipen vara noggrant avgränsat.

Det föreslås att begränsningarna av förutsättningarna för kriminaliseringen genomförs genom att förutsättningarna för deltagande i straffbar utbildning anknyts till det meddelande av utbildning för ett terroristbrott som enligt strafflagens 34 a kap. 4 a § utgör ett brott. Utbildningen ska gälla tillverkning eller användning av de vapen, sprängämnen eller substanser som avses i sistnämnda paragraf samt utöver det användning av andra särskilda metoder eller tekniker, dvs. anskaffning av potentiellt mycket farlig information och farliga färdigheter. Av sambandet till meddelande av utbildning för ett terroristbrott enligt strafflagens 34 a kap. 4 a § följer att det ska vara fråga om anskaffning av denna information och dessa färdigheter på det sätt som avses i strafflagens 34 a kap. 4 a §. Dessutom ska det straffbara förfarandets omfattning begränsas så att det krävs att personen deltar i utbildningen för att begå ett brott i terroristiskt syfte. Syftet med systemet med de grundläggande fri- och rättigheterna samt de mänskliga rättigheterna är inte att erbjuda skydd för utbildandet av personer för ett sådant brott. På det sätt som det redogörs för ovan kan det straffbara beteendets omfattning begränsas till situationer som anses vara allvarliga med tanke på risken för terrorism, och detta görs så att proportionalitets- och legalitetsprincipen och de grundläggande fri- och rättigheterna samt de mänskliga rättigheterna respekteras.

I fråga om grundlagens bestämmelser om grundläggande fri- och rättigheter kan det anses att utvidgningen av kriminaliseringen av finansiering av terrorism tangerar egendoms-

skyddet, som tryggas i 15 § i grundlagen. Enligt 1 mom. i paragrafen är vars och ens egendom tryggad. Den föreslagna utvidgningen av strafflagens 34 a kap. 5 § 2 mom. och den föreslagna straffbestämmelsen om finansiering av terroristgrupp medför att handlingsfriheten i fråga om en persons egendom begränsas endast i liten utsträckning och uttryckligen så att en persons möjligheter att använda sina tillgångar begränsas. Varken behovet av att använda egendom för finansiering av terroristbrott som enligt strafflagen utgör brott, eller finansiering av terroristgrupp kan motiveras med skyddet för de grundläggande fri- och rättigheterna samt de mänskliga rättigheterna.

Syftet med straffbestämmelserna i fråga är att effektivisera främst skyddet för liv och personlig frihet, integritet och trygghet som tryggas i 7 § 1 mom. i grundlagen. Straffskalorna för de gärningar som ska kriminaliseras står i proportion till det nämnda syftet. För deltagande i utbildning för ett terroristbrott och finansiering av terroristgrupp får dömas ut böter eller fängelse i högst tre år. Maximistraffet för finansiering av terrorism, fängelse i åtta år, motsvarar kraven i 2002 års rambeslut. Bestämmelserna har i enlighet med den straffrättsliga legalitetsprincipen enligt 8 § i grundlagen utarbetats så att de är noggrant avgränsade.

De föreslagna utvidgningarna av polisens befogenheter i enlighet med tvångsmedelslagen och polislagen inskränker skyddet för privatlivet enligt 10 § i grundlagen och artikel 8 i Europakonventionen. Enligt 10 § 1 mom. i grundlagen är vars och ens privatliv, heder och hemfrid tryggade. Närmare bestämmelser om skydd för personuppgifter utfärdas genom lag. Enligt 10 § 2 mom. i grundlagen är brev- och telefonhemligheten samt hemligheten i fråga om andra förtroliga meddelanden okränkbar. I 3 mom. konstateras det att genom lag kan bestämmas om åtgärder som ingriper i hemfriden och som är nödvändiga för att de grundläggande fri- och rättigheterna ska kunna tryggas eller för att brott ska kunna utredas. Genom lag kan också bestämmas om sådana begränsningar i meddelandehemligheten som är nödvändiga vid utredning av brott som äventyrar individens eller samhällets säkerhet eller hemfri-

den, vid rättegång och säkerhetskontroll samt under frihetsberövande. I enlighet med vad som konstateras ovan kan man enligt Europakonventionen ingripa i utövandet av rättigheterna i fråga när det är nödvändigt i ett demokratiskt samhälle med hänsyn till den allmänna säkerheten och förebyggandet av brott.

Enligt förslaget ska rätten att använda teleavlyssning, teleövervakning, förtäckt inhämtande av information och teknisk avlyssning enligt 10 kap. i tvångsmedelslagen liksom rätten att använda hemligt inhämtande av information för att avslöja brott, teleavlyssning, teleövervakning, förtäckt inhämtande av information och teknisk avlyssning enligt 5 kap. i polislagen utvidgas så att de gäller nya former av finansiering av terrorism, finansiering av terroristgrupp och deltagande i utbildning för ett terroristbrott. I och med ändringarna av paragraferna om dessa tvångsmedel och metoder är det till följd av hänvisningarna i andra paragrafer även möjligt att använda andra hemliga tvångsmedel och polisens hemliga metoder för inhämtande av information vid utredningen och förhindrandet av brotten i fråga.

Enligt tvångsmedelslagen och polislagen får hemliga tvångsmedel och hemliga metoder för inhämtande av information användas vid utredning, avslöjande och förhindrande av finansiering av terrorism. Deltagande i utbildning för ett terroristbrott och finansiering av terroristgrupp får i huvudsak samma ställning som förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte, där samma straffskala gäller. Med beaktande av att förutsättningarna

för att döma ut straff för de nämnda nya brotten kan föreligga även i mindre allvarliga fall, har det i propositionen som en förutsättning för andra medel än teleövervakning enligt tvångsmedelslagen och polislagen uppställts att gärningen i fråga är så allvarlig att den förutsätter fängelsestraff. Brott med denna begränsning är till sin grovhet jämförbara med de andra grundbrotten för tvångsmedlen eller de hemliga metoderna för inhämtande av information i fråga.

Utvidgningarna av befogenheterna gäller brott som äventyrar individens eller samhällets säkerhet och avses i 10 § i grundlagen. Begränsningarna av de grundläggande fri- och rättigheterna överensstämmer dessutom med de villkor för begränsande av de grundläggande fri- och rättigheterna som utformats i grundlagsutskottets praxis. De föreslagna begränsningarna baserar sig på en noggrant avgränsad och exakt bestämmelse i lag. Begränsningarna är nödvändiga på grund av ett tungt vägande samhälleligt behov och det effektiva bekämpande och utredande av allvarliga brott som är målsättningen med propositionen. Villkor för ingripande i de grundläggande fri- och rättigheterna enligt Europakonventionen är även tillämpliga på utvidgningarna av befogenheterna.

På de nämnda grunderna kan lagförslagen behandlas i vanlig lagstiftningsordning. Det är dock motiverat att begära grundlagsutskottets utlåtande om propositionen.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag**om ändring av 34 a kap. i strafflagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i strafflagen (39/1889) 34 a kap. 4 b § och 5 § 2 och 4 mom., sådana de lyder, 4 b § i lag 1370/2007 och 5 § 2 och 4 mom. i lag 17/2003, samt fogas till 34 a kap. nya 4 c och 5 a § som följer:

34 a kap.

rekrytering för ett terroristbrott dömas till fängelse i minst fyra månader och högst åtta år.

Om terroristbrott

4 b §

5 §

*Deltagande i utbildning för ett terroristbrott**Finansiering av terrorism*

Den som i avsikt att begå ett brott som avses i 1 § 1 mom. 2—7 punkten eller 2 mom. utbildar sig på det sätt som avses i 4 a § i tillverkning eller användning av sprängämnen, skjutvapen eller andra vapen, eller skadliga eller farliga substanser, eller i användning av andra särskilda metoder eller tekniker ska, om gärningen inte utgör brott enligt 1 eller 2 §, för *deltagande i utbildning för ett terroristbrott* dömas till böter eller fängelse i högst tre år.

— — — — —
För finansiering av terrorism döms även den som direkt eller indirekt tillhandahåller eller samlar in tillgångar för att finansiera eller med vetskap om att de ska användas till att finansiera ett brott som avses i 1—4 eller 4 a—4 c §.

4 c §

— — — — —
Vad som föreskrivs ovan i denna paragraf tillämpas inte om gärningen utgör brott enligt 1 mom. 1—5 punkten eller försök till eller delaktighet i ett sådant brott eller utgör brott enligt 1, 2 eller 4 b §, eller om strängare straff för gärningen bestäms på något annat ställe i lag.

Rekrytering för ett terroristbrott

5 a §

Den som i avsikt att främja brottslig verksamhet enligt 1 eller 2 § eller som med vetskap om att han eller hon främjar denna verksamhet grundar eller organiserar en terroristgrupp eller värvar eller försöker värva medlemmar till en terroristgrupp eller annars värvar personer för att begå ett terroristbrott som avses i 1 eller 2 § ska, om gärningen inte utgör brott enligt 1 eller 2 § eller om ett lika strängt eller strängare straff för gärningen inte bestäms på något annat ställe i lag, för

Finansiering av terroristgrupp

— — — — —
Den som direkt eller indirekt tillhandahåller eller samlar in tillgångar till en terroristgrupp som avses i 6 § 2 mom. med vetskap om gruppens karaktär som terroristgrupp ska för *finansiering av terroristgrupp* dömas till böter eller fängelse i högst tre år.

Försök är straffbart.

Vad som föreskrivs ovan i denna paragraf tillämpas inte om gärningen utgör brott enligt 5 § eller 46 kap. 1—3 § eller om ett lika strängt eller strängare straff för gärningen bestäms på något annat ställe i lag.

Denna lag träder i kraft den 20 .

2.

Lag

om ändring av 10 kap. i tvångsmedelslagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i tvångsmedelslagen (806/2011) 10 kap. 3 § 2 mom., 6 § 2 mom., 14 § 2 mom. och 16 § 3 mom., sådana de lyder, 3 § 2 mom. och 6 § 2 mom. i lag 1146/2013 samt 14 § 2 mom. och 16 § 3 mom. i lag 438/2013, som följer:

10 kap.

Hemliga tvångsmedel

3 §

Teleavlyssning och dess förutsättningar

—————
Förundersökningsmyndigheten kan ges tillstånd att rikta teleavlyssning mot en teleadress eller teleterminalutrustning som en misstänkt innehar eller annars kan antas använda, om den misstänkte är skäligen misstänkt för

1) folkmord, förberedelse till folkmord, brott mot mänskligheten, grovt brott mot mänskligheten, krigsförbrytelse, grov krigsförbrytelse, tortyr, brott mot förbudet mot kemiska vapen, brott mot förbudet mot biologiska vapen, brott mot förbudet mot infanteriminor,

2) äventyrande av Finlands suveränitet, krigsanstiftan, landsförräderi, grovt landsförräderi, spioneri, grovt spioneri, röjande av statshemlighet, olovlig underrättelseverksamhet,

3) högförräderi, grovt högförräderi, förberedelse till högförräderi,

4) grov spridning av barnpornografisk bild,

5) sexuellt utnyttjande av barn, grovt sexuellt utnyttjande av barn,

6) dråp, mord, dråp under förmildrande omständigheter, i 21 kap. 6 a § i strafflagen avsedd förberedelse till grovt brott mot liv eller hälsa enligt 1, 2 eller 3 § i det kapitlet,

7) grovt ordnande av olaglig inresa, grovt frihetsberövande, människohandel, grov människohandel, tagande av gisslan, förberedelse till tagande av gisslan,

8) grovt rån, förberedelse till grovt rån, grov utpressning,

9) grovt häleri, yrkesmässigt häleri, grov penningtvätt,

10) sabotage, trafiksabotage, grovt sabotage, grovt äventyrande av andras hälsa, kärnladdningsbrott, kapning,

11) brott enligt 34 a kap. 1 § 1 mom. 2—7 punkten eller 2 mom. i strafflagen som begåtts i terroristiskt syfte, förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte, ledande av terroristgrupp, främjande av en terroristgrupps verksamhet, meddelande av utbildning för ett terroristbrott, deltagande i utbildning för ett terroristbrott om gärningen är så allvarlig att den förutsätter fängelsestraff, rekrytering för ett terroristbrott, finansiering av terrorism, finansiering av terroristgrupp om gärningen är så allvarlig att den förutsätter fängelsestraff,

12) grov skadegörelse,

- 13) grovt bedrägeri, grovt ocker,
- 14) grov penningförfalskning,
- 15) grov miljöförstöring, eller
- 16) grovt narkotikabrott.

6 §

Teleövervakning och dess förutsättningar

Förundersökningsmyndigheten kan ges tillstånd att utföra teleövervakning av en teleadress eller teleterminalutrustning som innehas eller annars sannolikt används av någon som är skäligen misstänkt för

- 1) ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst fyra år,
- 2) ett brott som begåtts med användning av en teleadress eller teleterminalutrustning och för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst två år,
- 3) olovligt brukande, skadegörelse, kränkning av kommunikationshemlighet eller dataintrång som riktat sig mot ett automatiskt databehandlingssystem och som begåtts med användning av en teleadress eller teleterminalutrustning,
- 4) utnyttjande av person som är föremål för sexhandel, lockande av barn i sexuella syften eller koppleri,
- 5) narkotikabrott,
- 6) förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte, eller deltagande i utbildning för ett terroristbrott eller finansiering av terroristgrupp,
- 7) grovt tullredovisningsbrott,
- 8) grovt döljande av olagligt byte,
- 9) förberedelse till tagande av gisslan, eller
- 10) förberedelse till grovt rån.

14 §

Förtäckt inhämtande av information och dess förutsättningar

Polisen får använda förtäckt inhämtande av information, om det finns anledning att anta att åtgärden kan bidra till utredningen av

- 1) ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst fyra år,
- 2) utnyttjande av person som är föremål för sexhandel, eller koppleri,
- 3) narkotikabrott,
- 4) förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte, eller deltagande i utbildning för ett terroristbrott eller finansiering av terroristgrupp om gärningen är så allvarlig att den förutsätter fängelsestraff,
- 5) grovt tullredovisningsbrott,
- 6) stöld eller häleri som hänför sig till planmässig, organiserad, yrkesmässig, fortsatt eller upprepad brottslig verksamhet,
- 7) förberedelse till tagande av gisslan, eller
- 8) förberedelse till grovt rån.

16 §

Teknisk avlyssning och dess förutsättningar

En förutsättning för teknisk avlyssning är dessutom att den som avlyssningen riktas mot är skäligen misstänkt för

- 1) ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst fyra år,
- 2) narkotikabrott,
- 3) förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte, eller deltagande i utbildning för ett terroristbrott eller finansiering av terroristgrupp om gärningen är så allvarlig att den förutsätter fängelsestraff,
- 4) grovt tullredovisningsbrott,
- 5) förberedelse till tagande av gisslan, eller
- 6) förberedelse till grovt rån.

Denna lag träder i kraft den 20 .

3.

Lag**om ändring av 5 kap. i polislagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i polislagen (872/2011) 5 kap. 3 §, 5 § 2 mom., 8 § 2 mom., 15 § 2 mom. och 17 § 4 mom., av dem 5 § 2 mom. och 8 § 2 mom. sådana de lyder i lag 1168/2013, som följer:

<p>5 kap.</p> <p>Hemliga metoder för inhämtande av information</p> <p>3 §</p> <p><i>Hemligt inhämtande av information för att avslöja brott</i></p> <p>Metoderna i detta kapitel får användas när det gäller att avslöja följande brott:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) äventyrande av Finlands suveränitet, 2) krigsanstiftan, 3) landsförräderi, grovt landsförräderi, 4) spioneri, grovt spioneri, 5) röjande av statshemlighet, 6) olovlig underrättelseverksamhet, 7) brott enligt 34 a kap. 1 § 1 mom. 2—7 punkten eller 2 mom. i strafflagen som begås i terroristiskt syfte, 8) förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte, 	<ol style="list-style-type: none"> 9) ledande av terroristgrupp, 10) främjande av en terroristgrupps verksamhet, 11) meddelande av utbildning för ett terroristbrott, 12) deltagande i utbildning för ett terroristbrott, om gärningen är så allvarlig att den förutsätter fängelsestraff, 13) rekrytering för ett terroristbrott, 14) finansiering av terrorism, 15) finansiering av terroristgrupp, om gärningen är så allvarlig att den förutsätter fängelsestraff. <p>5 §</p> <p><i>Teleavlyssning och dess förutsättningar</i></p> <p>—————</p> <p>För att förhindra brott kan polisen ges tillstånd att rikta teleavlyssning mot en teleadress eller teleterminalutrustning som innehas eller sannolikt används av en person som</p>
--	---

på grund av sina yttranden eller hotelser eller sitt uppträdande med fog kan antas göra sig skyldig till

- 1) äventyrande av Finlands suveränitet,
- 2) krigsanstiftan,
- 3) landsförräderi, grovt landsförräderi,
- 4) spioneri, grovt spioneri,
- 5) röjande av statshemlighet,
- 6) olovlig underrättelseverksamhet,
- 7) brott enligt 34 a kap. 1 § 1 mom. 2—7 punkten eller 2 mom. i strafflagen som begås i terroristiskt syfte,
- 8) förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte,
- 9) ledande av terroristgrupp,
- 10) främjande av en terroristgrupps verksamhet,
- 11) meddelande av utbildning för ett terroristbrott,
- 12) deltagande i utbildning för ett terroristbrott, om gärningen är så allvarlig att den förutsätter fängelsestraff,
- 13) rekrytering för ett terroristbrott,
- 14) finansiering av terrorism, eller
- 15) finansiering av terroristgrupp, om gärningen är så allvarlig att den förutsätter fängelsestraff.

8 §

Teleövervakning och dess förutsättningar

För att förhindra brott kan polisen ges tillstånd att rikta teleövervakning mot en teleadress eller teleterminalutrustning som innehas eller sannolikt används av en person som på grund av sina yttranden eller hotelser, sitt uppträdande eller i övrigt med fog kan antas göra sig skyldig till

- 1) ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst fyra år,
- 2) ett brott som begåtts med användning av en teleadress eller teleterminalutrustning och för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst två år,
- 3) olovligt brukande, skadegörelse, kränkning av kommunikationshemlighet eller dataintrång som riktat sig mot ett automatiskt databehandlingssystem och som begåtts med

användning av en teleadress eller teleterminalutrustning,

- 4) utnyttjande av en person som är föremål för sexhandel, lockande av barn i sexuella syften eller koppleri,
- 5) narkotikabrott,
- 6) förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte, eller deltagande i utbildning för ett terroristbrott eller finansiering av terroristgrupp, eller
- 7) grovt tullredovisningsbrott.

15 §

Förtäckt inhämtande av information och dess förutsättningar

Polisen får för att förhindra brott använda förtäckt inhämtande av information, om det på grund av en persons yttranden eller uppträdande i övrigt med fog finns anledning att anta att denne kommer att göra sig skyldig till

- 1) ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst fyra år,
- 2) utnyttjande av en person som är föremål för sexhandel, eller koppleri,
- 3) narkotikabrott,
- 4) förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte, eller deltagande i utbildning för ett terroristbrott eller finansiering av terroristgrupp om gärningen är så allvarlig att den förutsätter fängelsestraff,
- 5) grovt tullredovisningsbrott, eller
- 6) stöld eller häleri som hänför sig till planmässig, organiserad, yrkesmässig, fortsatt eller upprepad brottslig verksamhet.

17 §

Teknisk avlyssning och dess förutsättningar

En förutsättning för teknisk avlyssning är dessutom att personen i fråga på grund av sina yttranden eller hotelser, sitt uppträdande eller i övrigt med fog kan antas göra sig skyldig till

- 1) ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst fyra år,

2) narkotikabrott,
3) förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte, eller deltagande i utbildning för ett terroristbrott eller finansiering av terroristgrupp om gärningen är så allvarlig att den förutsätter fängelsestraff, eller

4) grovt tullredovisningsbrott.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 3 april 2014

Statsminister

JYRKI KATAINEN

Justitieminister *Anna-Maja Henriksson*

1.

Lag**om ändring av 34 a kap. i strafflagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i strafflagen (39/1889) 34 a kap. 4 b § och 5 § 2 och 4 mom., sådana de lyder, 4 b § i lag 1370/2007 och 5 § 2 och 4 mom. i lag 17/2003, samt
fogas till 34 a kap. nya 4 c och 5 a § som följer:

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

34 a kap.

Om terroristbrott

(ny)

4 b §

Deltagande i utbildning för ett terroristbrott

*Den som i avsikt att begå ett brott som avses i 1 § 1 mom. 2—7 punkten eller 2 mom. utbildar sig på det sätt som avses i 4 a § i tillverkning eller användning av sprängämnen, skjutvapen eller andra vapen, eller skadliga eller farliga substanser, eller i användning av andra särskilda metoder eller tekniker ska, om gärningen inte utgör brott enligt 1 eller 2 §, för **deltagande i utbildning för ett terroristbrott** dömas till böter eller fängelse i högst tre år.*

4 b §

4 c §

*Rekrytering för ett terroristbrott**Rekrytering för ett terroristbrott*

Den som i avsikt att främja brottslig verksamhet enligt 1 eller 2 § eller som med vetenskap om att han eller hon främjar denna verksamhet grundar eller organiserar en terroristgrupp eller värvar eller försöker värva medlemmar till en terroristgrupp eller annars värvar personer för att begå ett terroristbrott som avses i 1 eller 2 § ska, om gärningen inte utgör brott enligt 1 eller 2 § eller om ett lika

Den som i avsikt att främja brottslig verksamhet enligt 1 eller 2 § eller som med vetenskap om att han eller hon främjar denna verksamhet grundar eller organiserar en terroristgrupp eller värvar eller försöker värva medlemmar till en terroristgrupp eller annars värvar personer för att begå ett terroristbrott som avses i 1 eller 2 § ska, om gärningen inte utgör brott enligt 1 eller 2 § eller om ett lika

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

strängt eller strängare straff för gärningen inte bestäms på något annat ställe i lag, för *rekrytering för ett terroristbrott* dömas till fängelse i minst fyra månader och högst åtta år.

strängt eller strängare straff för gärningen inte bestäms på något annat ställe i lag, för *rekrytering för ett terroristbrott* dömas till fängelse i minst fyra månader och högst åtta år.

5 §

5 §

*Finansiering av terrorism**Finansiering av terrorism*

För finansiering av terrorism döms även den som direkt eller indirekt tillhandahåller eller samlar in tillgångar för att finansiera eller med vetskap om att de skall användas till att finansiera brott som avses i 1 §.

För finansiering av terrorism döms även den som direkt eller indirekt tillhandahåller eller samlar in tillgångar för att finansiera eller med vetskap om att de ska användas till att finansiera *ett brott* som avses i 1—4 eller 4 a—4 c §.

Vad som föreskrivs ovan i denna paragraf tillämpas inte om gärningen utgör brott enligt 1 mom. 1—5 punkten eller försök till eller delaktighet i ett sådant brott eller enligt 1 eller 2 § eller om strängare straff för gärningen bestäms på något annat ställe i lag.

Vad som föreskrivs ovan i denna paragraf tillämpas inte om gärningen utgör brott enligt 1 mom. 1—5 punkten eller försök till eller delaktighet i ett sådant brott eller *utgör brott* enligt 1, 2 eller 4 b §, eller om strängare straff för gärningen bestäms på något annat ställe i lag.

(ny)

5 a §

Finansiering av terroristgrupp

*Den som direkt eller indirekt tillhandahåller eller samlar in tillgångar till en terroristgrupp som avses i 6 § 2 mom. med vetskap om gruppens karaktär som terroristgrupp ska för **finansiering av terroristgrupp** dömas till böter eller fängelse i högst tre år.*

Försök är straffbart.

Vad som föreskrivs ovan i denna paragraf tillämpas inte om gärningen utgör brott enligt 5 § eller 46 kap. 1—3 § eller om ett lika strängt eller strängare straff för gärningen bestäms på något annat ställe i lag.

Denna lag träder i kraft den 20 .

2.

Lag**om ändring av 10 kap. i tvångsmedelslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i tvångsmedelslagen (806/2011) 10 kap. 3 § 2 mom., 6 § 2 mom., 14 § 2 mom. och 16 § 3 mom., sådana de lyder, 3 § 2 mom. och 6 § 2 mom. i lag 1146/2013 samt 14 § 2 mom. och 16 § 3 mom. i lag 438/2013, som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

10 kap.

Hemliga tvångsmedel

3 §

3 §

Teleavlyssning och dess förutsättningar

Teleavlyssning och dess förutsättningar

Förundersökningsmyndigheten kan ges tillstånd att rikta teleavlyssning mot en teleadress eller teleterminalutrustning som en misstänkt innehar eller annars kan antas använda, om den misstänkte är skäligen misstänkt för

1) folkmord, förberedelse till folkmord, brott mot mänskligheten, grovt brott mot mänskligheten, krigsförbrytelse, grov krigsförbrytelse, tortyr, brott mot förbudet mot kemiska vapen, brott mot förbudet mot biologiska vapen, brott mot förbudet mot infanteriminor,

2) äventyrande av Finlands suveränitet, krigsanstiften, landsförräderi, grovt landsförräderi, spioneri, grovt spioneri, röjande av statshemlighet, olovlig underrättelseverksamhet,

3) högförräderi, grovt högförräderi, förberedelse till högförräderi,

4) grov spridning av barnpornografisk bild,

5) sexuellt utnyttjande av barn, grovt sexuellt utnyttjande av barn,

6) dråp, mord, dråp under förmildrande omständigheter, i 21 kap. 6 a § i strafflagen avsedd förberedelse till grovt brott mot liv eller hälsa enligt 1, 2 eller 3 § i det kapitlet,

7) grovt ordnande av olaglig inresa, grovt

Förundersökningsmyndigheten kan ges tillstånd att rikta teleavlyssning mot en teleadress eller teleterminalutrustning som en misstänkt innehar eller annars kan antas använda, om den misstänkte är skäligen misstänkt för

1) folkmord, förberedelse till folkmord, brott mot mänskligheten, grovt brott mot mänskligheten, krigsförbrytelse, grov krigsförbrytelse, tortyr, brott mot förbudet mot kemiska vapen, brott mot förbudet mot biologiska vapen, brott mot förbudet mot infanteriminor,

2) äventyrande av Finlands suveränitet, krigsanstiften, landsförräderi, grovt landsförräderi, spioneri, grovt spioneri, röjande av statshemlighet, olovlig underrättelseverksamhet,

3) högförräderi, grovt högförräderi, förberedelse till högförräderi,

4) grov spridning av barnpornografisk bild,

5) sexuellt utnyttjande av barn, grovt sexuellt utnyttjande av barn,

6) dråp, mord, dråp under förmildrande omständigheter, i 21 kap. 6 a § i strafflagen avsedd förberedelse till grovt brott mot liv eller hälsa enligt 1, 2 eller 3 § i det kapitlet,

7) grovt ordnande av olaglig inresa, grovt

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

frihetsberövande, människohandel, grov människohandel, tagande av gisslan, förberedelse till tagande av gisslan,

8) grovt rån, förberedelse till grovt rån, grov utpressning,

9) grovt häleri, yrkesmässigt häleri, grov penningtvätt,

10) sabotage, trafiksabotage, grovt sabotage, grovt äventyrande av andras hälsa, kärnladdningsbrott, kapning,

11) brott enligt 34 a kap. 1 § 1 mom. 2—7 punkten eller 2 mom. i strafflagen som begåtts i terroristiskt syfte, förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte, ledande av terroristgrupp, främjande av en terroristgrupps verksamhet, meddelande av utbildning för ett terroristbrott, rekrytering för ett terroristbrott, finansiering av terrorism,

12) grov skadegörelse,

13) grovt bedrägeri, grovt ocker,

14) grov penningförfalskning,

15) grov miljöförstöring, eller

16) grovt narkotikabrott.

frihetsberövande, människohandel, grov människohandel, tagande av gisslan, förberedelse till tagande av gisslan,

8) grovt rån, förberedelse till grovt rån, grov utpressning,

9) grovt häleri, yrkesmässigt häleri, grov penningtvätt,

10) sabotage, trafiksabotage, grovt sabotage, grovt äventyrande av andras hälsa, kärnladdningsbrott, kapning,

11) brott enligt 34 a kap. 1 § 1 mom. 2—7 punkten eller 2 mom. i strafflagen som begåtts i terroristiskt syfte, förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte, ledande av terroristgrupp, främjande av en terroristgrupps verksamhet, meddelande av utbildning för ett terroristbrott, *deltagande i utbildning för ett terroristbrott om gärningen är så allvarlig att den förutsätter fängelsestraff*, rekrytering för ett terroristbrott, finansiering av terrorism, *finansiering av terroristgrupp om gärningen är så allvarlig att den förutsätter fängelsestraff*,

12) grov skadegörelse,

13) grovt bedrägeri, grovt ocker,

14) grov penningförfalskning,

15) grov miljöförstöring, eller

16) grovt narkotikabrott.

6 §

Teleövervakning och dess förutsättningar

Förundersökningsmyndigheten kan ges tillstånd att utföra teleövervakning av en teleadress eller teleterminalutrustning som innehas eller annars sannolikt används av någon som är skäligen misstänkt för

1) ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst fyra år,

2) ett brott som begåtts med användning av en teleadress eller teleterminalutrustning och för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst två år,

3) olovligt brukande, skadegörelse, kränkning av kommunikationshemlighet eller dataintrång som riktat sig mot ett automatiskt databehandlingssystem och som begåtts med användning av en teleadress eller teletermi-

6 §

Teleövervakning och dess förutsättningar

Förundersökningsmyndigheten kan ges tillstånd att utföra teleövervakning av en teleadress eller teleterminalutrustning som innehas eller annars sannolikt används av någon som är skäligen misstänkt för

1) ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst fyra år,

2) ett brott som begåtts med användning av en teleadress eller teleterminalutrustning och för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst två år,

3) olovligt brukande, skadegörelse, kränkning av kommunikationshemlighet eller dataintrång som riktat sig mot ett automatiskt databehandlingssystem och som begåtts med användning av en teleadress eller teletermi-

nalustrustning,

- 4) utnyttjande av person som är föremål för sexhandel, lockande av barn i sexuella syften eller koppleri,
- 5) narkotikabrott,
- 6) förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte,
- 7) grovt tullredovisningsbrott,
- 8) grovt döljande av olagligt byte,
- 9) förberedelse till tagande av gisslan, eller
- 10) förberedelse till grovt rån.

nalustrustning,

- 4) utnyttjande av person som är föremål för sexhandel, lockande av barn i sexuella syften eller koppleri,
- 5) narkotikabrott,
- 6) förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte, *eller deltagande i utbildning för ett terroristbrott eller finansiering av terroristgrupp,*
- 7) grovt tullredovisningsbrott,
- 8) grovt döljande av olagligt byte,
- 9) förberedelse till tagande av gisslan, eller
- 10) förberedelse till grovt rån.

14 §

Förtäckt inhämtande av information och dess förutsättningar

Polisen får använda förtäckt inhämtande av information, om det finns anledning att anta att åtgärden kan bidra till utredningen av

- 1) ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst fyra år,
- 2) utnyttjande av person som är föremål för sexhandel, eller koppleri,
- 3) narkotikabrott,
- 4) förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte,
- 5) grovt tullredovisningsbrott,
- 6) stöld eller häleri som hänför sig till planmässig, organiserad, yrkesmässig, fortsatt eller upprepad brottslig verksamhet,
- 7) förberedelse till tagande av gisslan, eller
- 8) förberedelse till grovt rån.

16 §

Teknisk avlyssning och dess förutsättningar

En förutsättning för teknisk avlyssning är dessutom att den som avlyssningen riktas mot är skäligen misstänkt för

14 §

Förtäckt inhämtande av information och dess förutsättningar

Polisen får använda förtäckt inhämtande av information, om det finns anledning att anta att åtgärden kan bidra till utredningen av

- 1) ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst fyra år,
- 2) utnyttjande av person som är föremål för sexhandel, eller koppleri,
- 3) narkotikabrott,
- 4) förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte, *eller deltagande i utbildning för ett terroristbrott eller finansiering av terroristgrupp om gärningen är så allvarlig att den förutsätter fängelsestraff,*
- 5) grovt tullredovisningsbrott,
- 6) stöld eller häleri som hänför sig till planmässig, organiserad, yrkesmässig, fortsatt eller upprepad brottslig verksamhet,
- 7) förberedelse till tagande av gisslan, eller
- 8) förberedelse till grovt rån.

16 §

Teknisk avlyssning och dess förutsättningar

En förutsättning för teknisk avlyssning är dessutom att den som avlyssningen riktas mot är skäligen misstänkt för

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

- 1) ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst fyra år,
- 2) narkotikabrott,
- 3) förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte,
- 4) grovt tullredovisningsbrott,
- 5) förberedelse till tagande av gisslan, eller
- 6) förberedelse till grovt rån.

- 1) ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst fyra år,
- 2) narkotikabrott,
- 3) förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte, *eller deltagande i utbildning för ett terroristbrott eller finansiering av terroristgrupp om gärningen är så allvarlig att den förutsätter fängelsestraff*,
- 4) grovt tullredovisningsbrott,
- 5) förberedelse till tagande av gisslan, eller
- 6) förberedelse till grovt rån.

Denna lag träder i kraft den 20 .

3.

Lag**om ändring av 5 kap. i polislagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i polislagen (872/2011) 5 kap. 3 §, 5 § 2 mom., 8 § 2 mom., 15 § 2 mom. och 17 § 4 mom., av dem 5 § 2 mom. och 8 § 2 mom. sådana de lyder i lag 1168/2013, som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

5 kap.

Hemliga metoder för inhämtande av information

3 §

3 §

Hemligt inhämtande av information för att avslöja brott

Hemligt inhämtande av information för att avslöja brott

Metoderna i detta kapitel får användas när det gäller att avslöja följande brott:

- 1) äventyrande av Finlands suveränitet,
- 2) krigsanstiftan,
- 3) landsförräderi, grovt landsförräderi,
- 4) spioneri, grovt spioneri,
- 5) röjande av statshemlighet,
- 6) olovlig underrättelseverksamhet,
- 7) brott enligt 34 a kap. 1 § 1 mom. 2—7 punkten eller 2 mom. i strafflagen som begås i terroristiskt syfte,
- 8) förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte,
- 9) ledande av terroristgrupp,
- 10) främjande av en terroristgrupps verksamhet,
- 11) meddelande av utbildning för ett terroristbrott,
- 12) rekrytering för ett terroristbrott,
- 13) finansiering av terrorism.

Metoderna i detta kapitel får användas när det gäller att avslöja följande brott:

- 1) äventyrande av Finlands suveränitet,
- 2) krigsanstiftan,
- 3) landsförräderi, grovt landsförräderi,
- 4) spioneri, grovt spioneri,
- 5) röjande av statshemlighet,
- 6) olovlig underrättelseverksamhet,
- 7) brott enligt 34 a kap. 1 § 1 mom. 2—7 punkten eller 2 mom. i strafflagen som begås i terroristiskt syfte,
- 8) förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte,
- 9) ledande av terroristgrupp,
- 10) främjande av en terroristgrupps verksamhet,
- 11) meddelande av utbildning för ett terroristbrott,
- 12) *deltagande i utbildning för ett terroristbrott, om gärningen är så allvarlig att den förutsätter fängelsestraff,*
- 13) rekrytering för ett terroristbrott,
- 14) finansiering av terrorism,
- 15) *finansiering av terroristgrupp, om gärningen är så allvarlig att den förutsätter fängelsestraff.*

5 §

Teleavlyssning och dess förutsättningar

För att förhindra brott kan polisen ges tillstånd att rikta teleavlyssning mot en teleadress eller teleterminalutrustning som innehas eller sannolikt används av en person, om personen på grund av sina yttranden, hotelser eller uppträdande med fog kan antas göra sig skyldig till

- 1) äventyrande av Finlands suveränitet,
- 2) krigsanstiftan,
- 3) landsförräderi, grovt landsförräderi,
- 4) spioneri, grovt spioneri,
- 5) röjande av statshemlighet,
- 6) olovlig underrättelseverksamhet,
- 7) brott enligt 34 a kap. 1 § 1 mom. 2—7 punkten eller 2 mom. i strafflagen som begås i terroristiskt syfte,
- 8) förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte,
- 9) ledande av terroristgrupp,
- 10) främjande av en terroristgrupps verksamhet,
- 11) meddelande av utbildning för ett terroristbrott,
- 12) rekrytering för ett terroristbrott, eller
- 13) finansiering av terrorism.

5 §

Teleavlyssning och dess förutsättningar

För att förhindra brott kan polisen ges tillstånd att rikta teleavlyssning mot en teleadress eller teleterminalutrustning som innehas eller sannolikt används av en person som på grund av sina yttranden eller hotelser eller sitt uppträdande med fog kan antas göra sig skyldig till

- 1) äventyrande av Finlands suveränitet,
- 2) krigsanstiftan,
- 3) landsförräderi, grovt landsförräderi,
- 4) spioneri, grovt spioneri,
- 5) röjande av statshemlighet,
- 6) olovlig underrättelseverksamhet,
- 7) brott enligt 34 a kap. 1 § 1 mom. 2—7 punkten eller 2 mom. i strafflagen som begås i terroristiskt syfte,
- 8) förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte,
- 9) ledande av terroristgrupp,
- 10) främjande av en terroristgrupps verksamhet,
- 11) meddelande av utbildning för ett terroristbrott,
- 12) *deltagande i utbildning för ett terroristbrott, om gärningen är så allvarlig att den förutsätter fängelsestraff,*
- 13) rekrytering för ett terroristbrott,
- 14) finansiering av terrorism, eller
- 15) *finansiering av terroristgrupp, om gärningen är så allvarlig att den förutsätter fängelsestraff.*

8 §

Teleövervakning och dess förutsättningar

För att förhindra brott kan polisen ges tillstånd att rikta teleövervakning mot en teleadress eller teleterminalutrustning som innehas eller sannolikt används av en person, om personen på grund av sina yttranden, hotelser eller uppträdande eller annars med fog kan antas göra sig skyldig till

- 1) ett brott för vilket det föreskrivna sträng-

8 §

Teleövervakning och dess förutsättningar

För att förhindra brott kan polisen ges tillstånd att rikta teleövervakning mot en teleadress eller teleterminalutrustning som innehas eller sannolikt används av en person som på grund av sina yttranden eller hotelser, sitt uppträdande eller i övrigt med fog kan antas göra sig skyldig till

- 1) ett brott för vilket det föreskrivna

aste straffet är fängelse i minst fyra år,

2) ett brott som begåtts med användning av en teaddress eller teleterminalutrustning och för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst två år,

3) olovligt brukande, skadegörelse, kränkning av kommunikationshemlighet eller dataintrång som riktar sig mot ett automatiskt databehandlingssystem och som begåtts med användning av en teaddress eller teleterminalutrustning,

4) utnyttjande av en person som är föremål för sexhandel, lockande av barn i sexuella syften eller koppleri,

5) narkotikabrott,

6) förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte, eller

7) grovt tullredovisningsbrott.

strängaste straffet är fängelse i minst fyra år,

2) ett brott som begåtts med användning av en teaddress eller teleterminalutrustning och för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst två år,

3) olovligt brukande, skadegörelse, kränkning av kommunikationshemlighet eller dataintrång som riktar sig mot ett automatiskt databehandlingssystem och som begåtts med användning av en teaddress eller teleterminalutrustning,

4) utnyttjande av en person som är föremål för sexhandel, lockande av barn i sexuella syften eller koppleri,

5) narkotikabrott,

6) förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte, eller *deltagande i utbildning för ett terroristbrott eller finansiering av terroristgrupp*, eller

7) grovt tullredovisningsbrott.

15 §

Förtäckt inhämtande av information och dess förutsättningar

Polisen får för att förhindra brott använda förtäckt inhämtande av information, om det på grund av en persons yttranden eller uppträdande i övrigt med fog finns anledning att anta att denne kommer att göra sig skyldig till

1) ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst fyra år,

2) utnyttjande av person som är föremål för sexhandel, eller koppleri,

3) narkotikabrott,

4) förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte,

5) grovt tullredovisningsbrott, eller

6) stöld eller häleri som hänför sig till planmässig, organiserad, yrkesmässig, fortsatt eller upprepad brottslig verksamhet.

15 §

Förtäckt inhämtande av information och dess förutsättningar

Polisen får för att förhindra brott använda förtäckt inhämtande av information, om det på grund av en persons yttranden eller uppträdande i övrigt med fog finns anledning att anta att denne kommer att göra sig skyldig till

1) ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst fyra år,

2) utnyttjande av en person som är föremål för sexhandel, eller koppleri,

3) narkotikabrott,

4) förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte, *eller deltagande i utbildning för ett terroristbrott eller finansiering av terroristgrupp om gärningen är så allvarlig att den förutsätter fängelsestraff*,

5) grovt tullredovisningsbrott, eller

6) stöld eller häleri som hänför sig till planmässig, organiserad, yrkesmässig, fortsatt eller upprepad brottslig verksamhet.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

17 §

17 §

*Teknisk avlyssning och dess förutsättningar**Teknisk avlyssning och dess förutsättningar*

En förutsättning för teknisk avlyssning är dessutom att personen i fråga på grund av sina yttranden eller hotelser, sitt uppträdande eller annars med fog kan antas göra sig skyldig till

- 1) ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst fyra år,
- 2) narkotikabrott,
- 3) förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte, eller *till*
- 4) grovt tullredovisningsbrott.

En förutsättning för teknisk avlyssning är dessutom att personen i fråga på grund av sina yttranden eller hotelser, sitt uppträdande eller i övrigt med fog kan antas göra sig skyldig till

- 1) ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst fyra år,
- 2) narkotikabrott,
- 3) förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte, eller *deltagande i utbildning för ett terroristbrott eller finansiering av terroristgrupp om gärningen är så allvarlig att den förutsätter fängelsestraff*, eller
- 4) grovt tullredovisningsbrott.

Denna lag träder i kraft den 20 .